ZESPOŁ SZKOLNO-PRZEDSZKOLNY Nr 1
w Białymstoku
SZKOŁA PODSTAWOWA Nr 16
im. Tadeusza Kościuszki
w Białymstoku
15-687 Białystok, ul. Strażacka 25
tel. 85 653 17 79, fax 85 662 01 06
NIP 5423225714 REGON 000735351

Standardy ochrony małoletnich

Szkoła Podstawowa nr 16 im. Tadeusza Kościuszki w Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 1 w Białymstoku

Białystok, 15 lutego 2024 r.
Wersja zaktualizowana od 11 września 2025 r.

Spis treści

Preambuła ... 3

Podstawy prawne ... 3

Rozdział 1. Przepisy definiujące ... 3

Rozdział 2. Zasady rekrutacji personelu ... 5

Rozdział 3. Zasady bezpiecznych relacji pomiędzy personelem a dziećmi ... 5

Rozdział 4. Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia dziecka lub posiadania informacji o krzywdzeniu dziecka oraz procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz osoby odpowiedzialne za wszczynanie procedury „Niebieskie Karty" ... 8

Rozdział 5. Zasady przeglądu i aktualizacji standardów. Zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie personelu szkoły do stosowania standardów. Zasady przygotowania personelu do ich stosowania oraz sposób dokumentowania tej czynności ... 19

Rozdział 6. Zasady i sposób udostępniania standardów rodzicom oraz uczniom ... 20

Rozdział 7. Osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających uczniowi i udzieleniu mu wsparcia. Sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru ucznia ... 21

Rozdział 8. Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi ... 22

Rozdział 9. Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet i procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalonymi w innej formie ... 22

Rozdział 10. Zasady ochrony danych osobowych oraz wizerunku dzieci w szkole ... 23

Rozdział 11. Zasady ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia ... 25

Przepisy końcowe ... 25

Załącznik nr 1. Zasady bezpiecznej rekrutacji personelu ... 26

Załącznik nr 2. Ankieta wczesnej identyfikacji czynników ryzyka krzywdzenia dziecka ... 29

Załącznik nr 3. Objawy fizyczne i somatyczne krzywdzenia występujące u dziecka ... 31

Załącznik nr 4. Kwestionariusz dziecka krzywdzonego ... 35

Załącznik nr 5. Karta interwencji ... 38

Załącznik nr 6. Oświadczenie ... 39

Załącznik nr 7. Ankieta ewaluacyjna ... 40

Załącznik nr 8. Upoważnienie ... 41

Załącznik nr 9. Oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami ochrony małoletnich ... 42

Załącznik nr 10. Standardy ochrony małoletnich - wersja dla uczniów ... 43

Załącznik nr 11. Notatka służbowa ... 48

ANEKS ... 49

Preambuła

„Przemoc nie jest oznaką siły lecz słabości"- ks. Jerzy Popiełuszko

Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez personel placówki jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie. Członkowie personelu placówki traktują dziecko z szacunkiem oraz uwzględniają jego potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przez członków personelu wobec dziecka przemocy w jakiejkolwiek formie. Personel placówki, realizując te cele, działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych danej placówki oraz swoich kompetencji.

Podstawy prawne

- Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991r. Nr 120, poz. 526 z późn. zm.),
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
- Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1606),
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 31 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1375 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1360 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn. zm.).

Rozdział 1. Przepisy definiujące

§ 1.

1. Ilekroć w Standardach ochrony małoletnich jest mowa o:
   1) szkole – należy przez to rozumieć Szkołę Podstawową nr 16 im. Tadeusza Kościuszki w Białymstoku,
   2) standardach – należy przez to rozumieć „Standardy ochrony małoletnich" przyjęte 15 lutego 2024 roku w Szkoły Podstawowej nr 16 im. Tadeusza Kościuszki w Białymstoku,
   3) dyrektorze – należy przez to rozumieć Dyrektora Szkoły Podstawowej nr 16 im. Tadeusza Kościuszki w Białymstoku,
   4) personelu/pracowniku - należy przez to rozumieć każdą osobę zatrudnioną na podstawie

umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej, aktu mianowania, wszystkich pracowników pedagogicznych i niepedagogicznych, a także wolontariuszy, stażystów czy praktykantów wykonujących obowiązki za zgodą dyrektora Szkoły Podstawowej nr 16 im. Tadeusza Kościuszki w Białymstoku,

5) dzieciach/uczniach/małoletnich – należy przez to rozumieć uczniów i uczennice Szkoły Podstawowej nr 16 im. Tadeusza Kościuszki w Białymstoku,
6) rodzicach – należy przez to rozumieć rodziców i opiekunów prawnych oraz osoby (podmioty) sprawujące pieczę zastępczą nad uczniami i uczennicami Szkoły Podstawowej nr 16 im. Tadeusza Kościuszki w Białymstoku; należy przez to również rozumieć jednego z rodziców,
7) statucie– należy przez to rozumieć statut Szkoły Podstawowej nr 16 im. Tadeusza Kościuszki w Białymstoku,
8) dzienniku – należy przez to rozumieć dziennik elektroniczny Szkoły Podstawowej nr 16 im. Tadeusza Kościuszki w Białymstoku, programie wychowawczo-profilaktycznym – należy przez to rozumieć Program Wychowawczo-Profilaktyczny Szkoły Podstawowej nr 16 im. Tadeusza Kościuszki w Białymstoku,
9) IPET – należy przez to rozumieć indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny,
10) krzywdzeniu - należy przez to rozumieć każde zamierzone i niezamierzone działanie lub zaniechanie działania jednostki, instytucji lub społeczeństwa jako całości i każdy rezultat takiego działania lub bezczynności, które narusza prawa i swobody dzieci i/lub zakłóca ich optymalny rozwój,
11) przemocy wobec dziecka - należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste dziecka, w szczególności narażające je na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające jego godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jego zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdę,
12) przemocy fizycznej - należy przez to rozumieć przemoc, w wyniku której dziecko doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożone; krzywda ta następuje w wyniku działania bądź zaniechania działania ze strony rodzica lub innej osoby odpowiedzialnej za dziecko; może być czynnością powtarzalną lub jednorazową; przemoc fizyczna to m. in.: bicie, szarpanie, popychanie, rzucanie przedmiotami, kopanie, potrząsanie, rzucanie, drapanie, szczypanie, gryzienie, ciągnięcie za włosy, uszy, zmuszanie do przebywania w niewygodnej pozycji, przypalanie, poparzenie lub zmuszanie do zjedzenia lub/i połknięcia czegoś; zakaz stosowania kar cielesnych w Polsce obowiązuje od 1 sierpnia 2010 r.,
13) przemocy emocjonalnej - należy przez to rozumieć przewlekłą, niefizyczną, szkodliwą interakcję pomiędzy dzieckiem a rodzicem, obejmującą zarówno działania, jak i zaniechania; przemoc emocjonalna to m.in.: niedostępność emocjonalna, ignorowanie potrzeb emocjonalnych dziecka, relacja z dzieckiem oparta na wrogości, obwinianie, oczernianie, odrzucanie, upokarzanie, straszenie, przypisywanie negatywnych cech dziecku, nieodpowiednie rozwojowo lub niekonsekwentne interakcje z dzieckiem, niedostrzeganie lub nieuznawanie indywidualności dziecka i granic psychicznych pomiędzy rodzicem a dzieckiem, a także nieodpowiednia socjalizacja, demoralizacja

oraz sytuacja, gdy dziecko jest świadkiem przemocy,

14) przemocy seksualnej - należy przez to rozumieć każdą czynność seksualną podejmowaną z dzieckiem poniżej 15 roku życia; włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, i/lub na którą nie jest dojrzałe rozwojowo i nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób, i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi z kontaktem fizycznym lub bez kontaktu fizycznego – ekshibicjonizm, wszelkie formy werbalnego molestowania i skłaniania do kontaktu z treściami pornograficznymi, uwodzenie,
15) zaniedbaniu - należy przez to rozumieć niezaspokajanie podstawowych potrzeb dziecka lub/i nierespektowanie jego podstawowych praw przez rodziców, opiekunów, lub inne osoby zobowiązane do opieki, wychowania i ochrony dziecka; obejmuje zarówno pojedyncze sytuacje, jak i schemat funkcjonowania, w którym rodzic nie zapewnia odpowiednich warunków rozwoju i dobrostanu dziecka; może to dotyczyć takich obszarów jak: zdrowie, edukacja, rozwój emocjonalny, odżywianie, schronienie i bezpieczne warunki życia, zaniedbywanie nadzoru nad dzieckiem, narażanie na doznanie urazów fizycznych, psychicznych lub seksualnych, brak dbałości o odpowiednie ubranie i odżywianie, zaniedbywanie higieny, opieki medycznej i edukacji, zostawienie małego dziecka bez opieki, brak kontaktu fizycznego z dzieckiem (nieprzytulanie dziecka),
16) osobie odpowiedzialnej za internet - należy przez to rozumieć wyznaczonego przez dyrektora członka personelu, sprawującego nadzór nad korzystaniem z internetu przez dzieci na terenie szkoły oraz nad bezpieczeństwem dzieci w internecie;
17) osobie odpowiedzialnej za Standardy ochrony małoletnich- należy przez to rozumieć wyznaczonego przez dyrektora członka personelu sprawującego nadzór nad realizacją Standarów ochrony małoletnich w szkole,
18) danych osobowych dziecka - należy przez to rozumieć wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka,
19) zespole ds. standardów ochrony małoletnich - należy przez to rozumieć nauczycielski zespół zadaniowy, powoływany rokrocznie przez dyrektora, w którego skład wchodzi: pedagog, pedagog specjalny, psycholog oraz inni nauczyciele.

Rozdział 2. Zasady rekrutacji personelu

§ 2.

Rekrutacja członków personelu placówki odbywa się zgodnie z zasadami bezpiecznej rekrutacji personelu. Zasady stanowią Załącznik nr1 do niniejszych standardów

Rozdział 3. Zasady bezpiecznych relacji pomiędzy personelem a dziećmi

§ 3.

1. Personel zna i stosuje zasady bezpiecznych relacji personel–uczeń ustalone w szkole.
2. Naczelną zasadą wszystkich czynności podejmowanych przez personel jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie. Personel traktuje dziecko z szacunkiem oraz uwzględnia jego godność i potrzeby.
3. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec dziecka w jakiejkolwiek formie.
4. Personel realizując powierzone zadania działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych oraz swoich kompetencji.
5. Znajomość i zaakceptowanie zasad są potwierdzone pisemnym oświadczeniem.
6. Relacje personelu z dziećmi:
   1) personel jest zobowiązany do utrzymywania profesjonalnej relacji z dziećmi. Należy każdorazowo rozważyć, czy reakcja, komunikat bądź działanie wobec dziecka są adekwatne do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych dzieci,
   2) personel działa w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji swojego zachowania.
7. Zasady obowiązujące personel w komunikacji z dziećmi:
   1) w komunikacji z dziećmi należy zachować cierpliwość i szacunek,
   2) należy słuchać uważnie dzieci i udzielać odpowiedzi adekwatnych do wieku i danej sytuacji,
   3) podejmując decyzje dotyczące dziecka, należy je o tym informować i starać się brać pod uwagę jego oczekiwania,
   4) należy szanować prawo dziecka do prywatności. Jeśli konieczne jest odstąpienie od zasady poufności, aby chronić dziecko, należy wyjaśnić mu to najszybciej jak to możliwe,
   5) jeśli pojawi się konieczność porozmawiania z dzieckiem na osobności, należy zadbać o to, aby nie była to niekomfortowa sytuacja dla dziecka; można zostawić uchylone drzwi do pomieszczenia lub/i zadbać, aby być w zasięgu wzroku innych, można poprosić inną osobę z personelu o obecność podczas takiej rozmowy,
   6) nie wolno zawstydzać, upokarzać, lekceważyć i obrażać dziecka,
   7) nie wolno ujawniać informacji wrażliwych dotyczących dziecka wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych dzieci, obejmuje to wizerunek dziecka, informacje o sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej czy prawnej,
   8) nie wolno zachowywać się w obecności dzieci w sposób niestosowny, obejmuje to używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie wobec dziecka relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby),
   9) należy zapewnić dzieci, że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, mogą o tym powiedzieć i oczekiwać odpowiedniej reakcji i pomocy.
8. Zasady obowiązujące personel w działaniu z dziećmi:
   1) należy doceniać i szanować wkład dzieci w podejmowane działania, aktywnie je angażować i traktować równo bez względu na ich płeć, orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd,

2) nie należy faworyzować dzieci,
3) nie wolno utrwalać wizerunku dziecka dla potrzeb prywatnych,
4) nie wolno proponować dzieciom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również używać ich w obecności dzieci,
5) nie wolno nawiązywać z dzieckiem jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych ani składać mu propozycji o nieodpowiednim charakterze,
6) wszystkie ryzykowne sytuacje, które obejmują zauroczenie dzieckiem przez pracownika lub pracownikiem przez dziecko, należy zgłosić dyrektorowi; będąc ich świadkiem należy reagować stanowczo, ale z wyczuciem, aby zachować godność osób zainteresowanych.

9. Zasady obowiązujące personel w kontakcie fizycznym z dziećmi:
   1) kontakt fizyczny z dzieckiem może być stosowany, jeśli spełnia zasady bezpiecznego kontaktu:
      - jest odpowiedzią na potrzeby dziecka w danym momencie,
      - uwzględnia wiek dziecka, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny.
   2) kontakt fizyczny może być konieczny w celu zabezpieczenia ucznia przed zrobieniem krzywdy sobie lub innym, nawet wbrew jego woli lub przy gwałtownym oporze,
   3) należy kierować się zawsze profesjonalnym osądem słuchając i obserwując reakcję ucznia, stosując kontakt fizyczny (np. przytulenie) i zachować świadomość, że nawet przy dobrych intencjach taki kontakt może być błędnie zinterpretowany przez dziecko lub osoby trzecie,
   4) niedopuszczalne jest każde działanie wobec dziecka naznaczone przemocą,
   5) nie wolno bić, szturchać, popychać ani w jakikolwiek sposób naruszać integralności fizycznej dziecka,
   6) nie wolno dotykać dziecka w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny,
   7) nie wolno angażować się w takie aktywności jak łaskotanie, udawane walki z dziećmi czy brutalne zabawy fizyczne,
   8) kontakt fizyczny z dzieckiem nigdy nie może być niejawny bądź ukrywany, wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy,
   9) w sytuacjach wymagających czynności higienicznych lub/i pielęgnacyjnych wobec dziecka, należy unikać innego niż niezbędny kontaktu fizycznego z dzieckiem.
10. Podczas dłuższych niż jednodniowe wyjazdów i wycieczek niedopuszczalne jest spanie z uczniami w jednym pokoju.
11. Zasady obowiązujące personel w kontaktach z uczniami poza godzinami pracy:
   1) co do zasady kontakt z dziećmi powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych,
   2) nie wolno zapraszać uczniów do swojego miejsca zamieszkania ani spotykać się z nimi w celach innych niż realizacja powierzonych zadań,
   3) jeśli zachodzi konieczność spotkania z dziećmi poza godzinami pracy, należy poinformować o tym dyrektora, a rodzice muszą wyrazić zgodę na taki kontakt,
   4) utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli dzieci i rodzice są osobami bliskimi wobec pracownika) wymaga zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących innych dzieci, ich rodziców,

5) należy zachować bezpieczeństwo online; personel powinien posiadać świadomość cyfrowych zagrożeń i ryzyka wynikającego z rejestrowania swojej prywatnej aktywności w sieci przez aplikacje i algorytmy, ale także własnych działań w internecie. Dotyczy to korzystania z określonych stron i aplikacji. Należy pamiętać, że jeśli profil jest publicznie dostępny, uczniowie, rodzice i inni pracownicy mogą mieć wgląd w cyfrową aktywność.

Rozdział 4. Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia dziecka lub posiadania informacji o krzywdzeniu dziecka oraz procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz osoby odpowiedzialne za wszczynanie procedury „Niebieskie Karty"

§ 4.

Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci:

1) personel szkoły posiada wiedzę oraz kompetencje i w ramach wykonywanych obowiązków zwraca uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci,
2) pomoc we wczesnej identyfikacji czynników ryzyka krzywdzenia dziecka stanowi ankieta - Załącznik nr 2 oraz lista objawów krzywdzenia dziecka - Załącznik nr 3 do niniejszych standardów,
3) w przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka, członek personelu przekazuje informacje wychowawcy lub wypełnia kwestionariusz dziecka krzywdzonego - Załącznik nr 4 do niniejszych standardów i przekazuje go wychowawcy,
4) wychowawca wypełnia notatkę służbową – Załącznik nr 11,,
5) wychowawca przekazuje wypełniony Załącznik nr 11 zespołowi do spraw standardów ochrony małoletnich,
6) zespół do spraw standardów ochrony małoletnich informuje dyrektora,
7) za zgodą dyrektora, zespół do spraw standardów ochrony małoletnich we współpracy z wychowawcą podejmuje interwencję według procedur opisanych poniżej,
8) personel monitoruje sytuację i dobrostan dziecka, aż do stwierdzenia braku jakichkolwiek czynników ryzyka, monitorowaniu służą codzienne obserwacje, rozmowy z dzieckiem, rodzicami, innymi pracownikami oraz instytucjami wspomagającymi ochronę dziecka.

§ 5.

W przypadku podejrzenia stosowania lub stosowania przemocy wobec dziecka:

1) uczeń krzywdzony lub podejrzewający krzywdzenie innego ucznia powinien zgłosić problem wychowawcy klasy, może też równocześnie lub wyłącznie zgłosić ten problem do pedagoga szkolnego, psychologa, pedagoga specjalnego lub każdego nauczyciela czy pracownika szkoły,
2) rodzic ucznia krzywdzonego lub podejrzewającego krzywdzenie innego ucznia powinien zgłosić problem wychowawcy klasy; może też równocześnie lub wyłącznie zgłosić ten problem do pedagoga szkolnego, psychologa, pedagoga specjalnego lub każdego nauczyciela czy pracownika szkoły,

3) pracownik szkoły, do którego zgłoszono krzywdzenie lub podejrzenie krzywdzenia ucznia ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej - Załącznik 11 i przekazania jej wychowawcy klasy,
4) wychowawca przekazuje Załącznik 11 zespołowi do spraw standardów ochrony małoletnich,
5) wychowawca wraz z członkiem zespołu do spraw standardów ochrony małoletnich przeprowadza wnikliwą rozmowę z uczniem zgłaszającym krzywdzenie lub podejrzenie krzywdzenia, następnie przeprowadzana jest rozmowa z dzieckiem/dziećmi podejrzewanymi o krzywdzenie; po przeprowadzeniu takich rozmów wychowawca wraz z członkiem zespołu do spraw standardów ochrony małoletnich ustalają plan działania,
6) wychowawca informuje rodziców, z zastrzeżeniem innych procedur dotyczących stosowania przemocy,
7) zespół do spraw standardów ochrony małoletnich w porozumieniu z dyrektorem wypełnia Załącznik nr 5 - Karta interwencji,
8) wychowawca wraz z członkiem zespołu do spraw standardów ochrony małoletnich organizuje spotkanie i przeprowadza rozmowę z rodzicami ucznia, podczas którego informuje rodziców o skutkach negatywnych działań lub zaniechań wobec dziecka oraz ustala zasady dalszego postępowania w formie pisemnej - Załącznik nr 5 Karta interwencji,
9) rodzice zobowiązują się do wykonania zaleceń w ustalonym terminie w celu udzielenia pomocy dziecku,
10) rodzice zostają poinformowani, że w przypadku, gdy nie będą stosowali się do przyjętych wspólnie zasad, dyrektor szkoły powiadomi Sąd Rejonowy Wydział Rodziny i Nieletnich w Białymstoku, zwracając się z prośbą o wgląd w sytuację rodzinną,
11) rodzice są informowani o podjęciu działań w celu zapewnienia dziecku bezpieczeństwa, w tym zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej instytucji (prokuratura/policja lub sąd rodzinny, ośrodek pomocy społecznej bądź przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego – procedura „Niebieskie Karty", w zależności od zdiagnozowanego typu krzywdzenia i skorelowanej z nim interwencji),
12) w przypadkach wymagających nagłej interwencji zawiadamia się Centrum Powiadamiania Ratunkowego 112,
13) wychowawca monitoruje sytuację uczniów, pozostaje w stałym kontakcie z zespołem do spraw interwencji, przekazuje informacje,
14) wychowawca i inni nauczyciele oferują dziecku wsparcie, zabiegają o integrację dziecka z zespołem klasowym, tworzą atmosferę akceptacji i bezpieczeństwa,
15) wychowawca lub/i pedagog szkolny, psycholog, pedagog specjalny informują rodziców o możliwościach wsparcia, podjęcia terapii lub/i leczenia, o udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, podają adresy i telefony,
16) w momencie, gdy powyższe procedury nie obejmują wszystkich aspektów zaistniałego zdarzenia, należy postępować zgodnie z wiedzą i doświadczeniem pedagogicznym, kierując się w pierwszej kolejności zasadą zapewnienia bezpieczeństwa uczniom,
17) podejmowane działania są dokumentowane w formie pisemnej w dzienniku interwencji.

§ 6.

W przypadku stwierdzenia, ze dobro dziecka jest zagrożone poprzez zaniedbanie:

1) wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem (wspiera dziecko, buduje dobre relacje dorosły – dziecko), z której dowiaduje się o sytuacji wychowanka,
2) wychowawca ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej - Załącznik 11,
3) wychowawca przekazuje Załącznik 11 zespołowi do spraw standardów ochrony małoletnich,
4) wychowawca organizuje spotkanie i przeprowadza rozmowę z rodzicami ucznia w obecności członka zespołu do spraw standardów ochrony małoletnich, podczas którego informuje rodziców o skutkach negatywnych działań lub zaniechań wobec dziecka oraz ustala zasady dalszego postępowania w formie pisemnej, a także wyznacza termin ich realizacji,
5) rodzice zobowiązują się do wykonania zaleceń w ustalonym terminie w celu udzielenia pomocy dziecku,
6) rodzice zostają poinformowani, że w przypadku, gdy nie będą stosowali się do przyjętych wspólnie zasad, dyrektor szkoły powiadomi Sąd Rejonowy Wydział Rodziny i Nieletnich w Białymstoku, zwracając się z prośbą o wgląd w sytuację rodzinną lub/i rozpocznie procedurę „Niebieskie Karty",
7) w przypadku zaistnienia okoliczności z punktu 6, zespół do spraw standardów ochrony małoletnich w porozumieniu z dyrektorem wypełnia Załącznik nr 5 - Karta Interwencji,
8) wychowawca i inni nauczyciele oferują dziecku wsparcie,
9) wychowawca monitoruje sytuację ucznia.

§ 7.

W przypadku podejrzenia, że rodzina przeżywa trudności:

1) wychowawca lub/i pedagog zachęcają rodziców do szukania dla siebie wsparcia, w tym celu podają adresy: ośrodka pomocy rodzinie, poradni psychologiczno-pedagogicznej, ośrodka interwencji kryzysowej bądź ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, czy też innej organizacji świadczącej pomoc dla rodziców i dziecka, w okolicy zamieszkania rodziny,
2) pedagog szkolny lub/i psycholog wraz z wychowawcą dokonują diagnozy sytuacji i potrzeb dziecka: określają stopień zagrożenia bezpieczeństwa dziecka, oceniają szansę współpracy przynajmniej z jednym z rodziców, analizują dokumentację dziecka, oceny, uwagi, opinie nauczycieli oraz konsultują się z pracownikiem socjalnym, lekarzem rodzinnym, dzielnicowym, kuratorem sądowym, jeśli jest przydzielony,
3) cały personel, a w szczególności wychowawca oferują dziecku wsparcie, zabiegają o integrację dziecka z zespołem klasowym, tworzą atmosferę akceptacji i bezpieczeństwa.

§ 8.

Zasady i procedury podejmowania interwencji w przypadku krzywdzenia dziecka przez personel:

1) każdy członek personelu podejrzewający, że może zachodzić krzywdzenie dziecka lub łamanie zasad bezpiecznych relacji pomiędzy personelem a dzieckiem w szkole ma

obowiązek zgłosić ten fakt dyrektorowi szkoły w formie pisemnej – Załącznik nr 11,

2) Dyrektor niezwłocznie przeprowadza rozmowę z pracownikiem, który podejrzany jest o krzywdzenie dziecka, z rozmowy sporządzana jest notatka służbowa,
3) jeżeli wystąpiło negatywne zachowanie wobec dziecka, dyrektor przeprowadza rozmowę z pracownikiem w celu zawarcia kontraktu w formie pisemnej, zawierającego działania eliminujące nieodpowiednie zachowania oraz konsekwencje negatywnych zachowań,
4) Dyrektor szkoły w stosunku do pracownika przejawiającego negatywne zachowania wobec ucznia może zastosować środki dyscyplinujące, m. in.: upomnienie, naganę lub wszcząć postępowanie dyscyplinarne,
5) Dyrektor informuje wychowawcę klasy i zespół do spraw standardów ochrony małoletnich oraz zleca monitorowanie sytuacji dziecka,
6) Dyrektor przeprowadza rozmowę z dzieckiem i jego rodzicami w celu poinformowania o zaistniałej sytuacji oraz ustalenia planu pomocy dziecku, tj. zapewnienia mu bezpieczeństwa, ustalenia roli opiekunów, wsparcia dziecka przez szkołę, ewentualnie skierowania do specjalistycznej placówki wsparcia,
7) jeśli wdrożenie zaplanowanych działań i monitorowanie sytuacji nie przynoszą efektu, dyrektor podejmuje w stosunku do osoby krzywdzącej dziecko działania wynikające z Karty Nauczyciela lub Kodeksu Pracy,
8) jeżeli zachodzi podejrzenie o popełnieniu przestępstwa na szkodę dziecka, dyrektor placówki składa zawiadomienie na policję lub do prokuratury; Dyrektor przeprowadza rozmowę z pracownikiem w celu poinformowania go o posiadanych informacjach oraz obowiązku złożenia przez niego zawiadomienia na policję lub do prokuratury; Dyrektor przeprowadza rozmowę z dzieckiem i jego rodzicami w celu poinformowania o zaistniałej sytuacji oraz ustalenia planu pomocy dziecku, tj. zapewnienia mu bezpieczeństwa, ustalenia roli opiekunów, wsparcia dziecka przez szkołę, ewentualnie skierowania do specjalistycznej placówki wsparcia,
9) każdy ma obowiązek niezwłocznego zawiadomienia organu powołanego do ścigania przestępstw na każdego, kto ma wiarygodną wiadomość o karalnym przygotowaniu albo usiłowaniu lub dokonaniu określonych czynów zabronionych,
10) zawiadomienie organów ścigania powinno odbywać się po poinformowaniu dyrektora.

§ 9.

Procedura interwencji w sytuacji krzywdzenia dziecka w szkole przez rówieśników:

1) uczeń krzywdzony lub podejrzewający krzywdzenie innego ucznia w szkole przez rówieśników (groźby, znieważanie, zastraszanie, naruszenie nietykalności cielesnej, zmuszanie do wykonania określonych czynności, niszczenie rzeczy, cyberprzemoc), powinien zgłosić problem wychowawcy klasy; może też równocześnie lub wyłącznie zgłosić ten problem do pedagoga szkolnego, psychologa, pedagoga specjalnego lub każdego nauczyciela czy pracownika szkoły,
2) rodzic ucznia krzywdzonego lub podejrzewającego krzywdzenie innego ucznia w szkole przez rówieśników (groźby, znieważanie, zastraszanie, naruszenie nietykalności cielesnej, zmuszanie do wykonania określonych czynności, niszczenie rzeczy, cyberprzemoc), powinien zgłosić problem wychowawcy klasy; może też równocześnie

lub wyłącznie zgłosić ten problem do pedagoga szkolnego, psychologa, pedagoga specjalnego lub każdego nauczyciela czy pracownika szkoły,

3) pracownik szkoły, do którego zgłoszono krzywdzenie lub podejrzenie krzywdzenia ucznia ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej - Załącznik 11 i przekazania jej wychowawcy klasy,
4) wychowawca klasy przekazuje Załącznik 11 zespołowi do spraw standardów ochrony małoletnich,
5) wychowawca wraz z członkiem zespołu do spraw standardów ochrony małoletnich przeprowadza wnikliwą rozmowę z uczniem zgłaszającym krzywdzenie lub podejrzenie krzywdzenia, następnie przeprowadzana jest rozmowa z dzieckiem/dziećmi podejrzewanymi o krzywdzenie; po przeprowadzeniu takich rozmów wychowawca wraz z członkiem zespołu do spraw standardów ochrony małoletnich ustalają plan działania,
6) zespół do spraw standardów ochrony małoletnich informuje dyrektora,
7) wychowawca informuje rodziców,
8) zespół do spraw standardów ochrony małoletnich w porozumieniu z dyrektorem wypełnia Załącznik nr 5 - Karta interwencji,
9) wychowawca wraz z członkiem zespołu do spraw standardów ochrony małoletnich organizuje spotkanie i przeprowadza rozmowę z rodzicami ucznia, podczas którego informuje rodziców o skutkach negatywnych działań oraz ustala zasady dalszego postępowania w formie pisemnej - Załącznik nr 5 - Karta interwencji,
10) rodzice zobowiązują się do wykonania zaleceń w ustalonym terminie w celu udzielenia pomocy dziecku,
11) rodzice są informowani o podjęciu działań w celu zapewnienia dziecku bezpieczeństwa, w tym zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej instytucji (prokuratura/policja lub sąd rodzinny, ośrodek pomocy społecznej, w zależności od zdiagnozowanego typu krzywdzenia i skorelowanej z nim interwencji), są informowani o wsparciu, jakie szkoła zaoferuje dziecku oraz o możliwości skierowania dziecka do specjalistycznej placówki pomocy dziecku, jeżeli istnieje taka potrzeba,
12) jeśli do krzywdzenia dziecka doszło poza terenem szkoły oraz poza godzinami zajęć w szkole, wychowawca zwraca się do rodziców o wzmożoną opiekę nad dzieckiem lub/i nadzór nad jego działalnością w sieci; wychowawca monitoruje sytuację uczniów, pozostaje w stałym kontakcie z zespołem do spraw interwencji, przekazuje informacje,
13) w przypadku braku współpracy z rodzicami lub/i trudnościach w wyeliminowaniu zachowań niepożądanych, dyrektor kieruje sprawę do sądu rodzinnego lub składa zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do prokuratury/policji,
14) dalszy tok postępowania leży w kompetencjach instytucji wskazanych w punkcie poprzedzającym.

§ 10.

Postępowanie wobec ucznia – sprawcy czynu zabronionego wyczerpującego znamiona przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa skarbowego:

1) wychowawca lub/i pedagog szkolny:
   - niezwłocznie powiadamia o zdarzeniu dyrektora szkoły,
   - ustala okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia,

- zabezpiecza ewentualne dowody przestępstwa, oraz podejmuje niezbędne czynności, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia czynu zabronionego,
- powiadamia rodziców ucznia – sprawcy oraz policję,

2) razem z rodzicami ustalane są dalsze działania, a w szczególności nadzór odpowiedzialny rodziców,
3) zastosowane zostają konsekwencje przewidziane w statucie szkoły,
4) wychowawca monitoruje sytuację ucznia do czasu osiągnięcia korzystnych zmian w osobowości i zachowaniu się ucznia oraz zmierzając w miarę potrzeby do prawidłowego spełniania przez rodziców ich obowiązków wobec ucznia,
5) jeśli rodzice nie współpracują, nie przestrzegają poczynionych ustaleń albo kiedy istnieją podejrzenia, że zachowanie dziecka wynika z wpływu negatywnego środowiska rodzinnego dziecka, dyrektor występuje do sądu rodzinnego z wnioskiem o wgląd w sytuację dziecka/rodziny,
6) jeśli w ocenie personelu uczeń przejawia objawy demoralizacji lub dopuścił się czynu karalnego na terenie szkoły lub w związku z realizacją obowiązku szkolnego, dyrektor może, za zgodą rodziców, zastosować, środek oddziaływania wychowawczego w postaci:
   - pouczenia,
   - ostrzeżenia ustnego,
   - ostrzeżenia na piśmie,
   - przeproszenia pokrzywdzonego,
   - przywrócenia stanu poprzedniego,
   - wykonania określonych prac porządkowych na rzecz szkoły.
7) zastosowanie środka oddziaływania wychowawczego nie wyłącza zastosowania kary określonej w statucie szkoły,
8) szkoła udziela na żądanie sądu rodzinnego informacji niezbędnych w toku postępowania.

§ 11.

Procedura postępowania wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego:

1) jeśli uczeń stał się ofiarą czynu karalnego, wszystkie podejmowane wobec niego działania powinny zmierzać do zapewnienia bezpieczeństwa ucznia i zminimalizowania dalszych szkód,
2) pracownik szkoły, w szczególności wychowawca powinien natychmiast zapewnić bezpieczeństwo ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego; jeśli uczeń wymaga pomocy medycznej, nauczyciel powinien natychmiast wezwać pomoc medyczną, policję oraz rodziców ucznia,
3) dyrektor szkoły powinien zostać niezwłocznie poinformowany o sytuacji,
4) uczeń powinien niezwłocznie otrzymać wsparcie emocjonalne,
5) rodzice mogą podjąć dalsze kroki, aby zapewnić bezpieczeństwo ucznia i zminimalizować dalsze szkody,
6) pracownicy współpracują celem zminimalizowania dalszych szkód.

§ 12.

Procedura postępowania w przypadku ujawnienia cyberprzemocy:

1) uczeń krzywdzony lub podejrzewający krzywdzenie innego ucznia powinien zgłosić problem wychowawcy klasy; może też równocześnie lub wyłącznie zgłosić ten problem do pedagoga szkolnego, psychologa, pedagoga specjalnego lub każdego nauczyciela czy pracownika szkoły,
2) rodzic ucznia krzywdzonego lub podejrzewającego krzywdzenie innego ucznia powinien zgłosić problem wychowawcy klasy; może też równocześnie lub wyłącznie zgłosić ten problem do pedagoga szkolnego, psychologa, pedagoga specjalnego lub każdego nauczyciela czy pracownika szkoły,
3) pracownik szkoły, do którego zgłoszono krzywdzenie lub podejrzenie krzywdzenia ucznia ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej - Załącznik 11 i przekazania jej wychowawcy klasy,
4) wychowawca przekazuje Załącznik 11 zespołowi do spraw standardów ochrony małoletnich,
5) wychowawca wraz z członkiem zespołu do spraw standardów ochrony małoletnich przeprowadza wnikliwą rozmowę z uczniem zgłaszającym krzywdzenie lub podejrzenie krzywdzenia, następnie przeprowadzana jest rozmowa z dzieckiem/dziećmi podejrzewanymi o krzywdzenie; po przeprowadzeniu takich rozmów wychowawca wraz z członkiem zespołu do spraw standardów ochrony małoletnich ustalają plan działania,
6) zespół do spraw standardów ochrony małoletnich informuje dyrektora,
7) wychowawca informuje rodziców,
8) zespół do spraw standardów ochrony małoletnich w porozumieniu z dyrektorem wypełnia Załącznik nr 5 - Karta interwencji,
9) wychowawca wraz z członkiem zespołu do spraw standardów ochrony małoletnich organizuje spotkanie i przeprowadza rozmowę z rodzicami ucznia, podczas którego informuje rodziców o skutkach negatywnych działań oraz ustala zasady dalszego postępowania w formie pisemnej - Załącznik nr 5 - Karta interwencji,
10) rodzice zobowiązują się do wykonania zaleceń w ustalonym terminie w celu udzielenia pomocy dziecku,
11) rodzice są informowani o podjęciu działań w celu zapewnienia dziecku bezpieczeństwa, w tym zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej instytucji (prokuratura/policja lub sąd rodzinny, ośrodek pomocy społecznej, w zależności od zdiagnozowanego typu krzywdzenia i skorelowanej z nim interwencji), są informowani o wsparciu, jakie szkoła zaoferuje dziecku oraz o możliwości skierowania dziecka do specjalistycznej placówki pomocy dziecku, jeżeli istnieje taka potrzeba,
12) jeśli do krzywdzenia dziecka doszło poza terenem szkoły oraz poza godzinami zajęć w szkole, wychowawca zwraca się do rodziców o wzmożoną opiekę nad dzieckiem lub/i nadzór nad jego działalnością w sieci,
13) w przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest nieznany, dyrektor informuje rodziców poszkodowanego ucznia o możliwości zawiadomienia policji,
14) wychowawca monitoruje sytuację uczniów, pozostaje w stałym kontakcie z zespołem do spraw interwencji, przekazuje informacje,

15) w przypadku braku współpracy z rodzicami lub/i trudnościach w wyeliminowaniu zachowań niepożądanych, dyrektor kieruje sprawę do sądu rodzinnego lub składa zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do prokuratury/policji,
16) dalszy tok postępowania leży w kompetencjach instytucji wskazanych w punkcie poprzedzającym.

§ 13.

Procedura postępowania wobec ucznia niepełnosprawnego oraz ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, który zachowuje się agresywnie w stosunku do innych lub siebie:

1) procedura uruchamiana jest w sytuacji wystąpienia autoagresji lub/i agresji zagrażającej bezpieczeństwu uczniów oraz pracowników szkoły,
2) sytuacje, w których należy podjąć postępowanie dotyczą zachowań trudnych, zagrażających bezpieczeństwu, takich jak: naruszenie nietykalności fizycznej innych osób przez ucznia, agresja słowna, autoagresja, rzucanie przedmiotami oraz wybuchy złości (z atakiem skierowanym w stronę drugiej osoby, próby ucieczki) oraz niszczenie mienia prywatnego lub szkolnego,
3) obowiązkiem każdego pracownika szkoły jest reagowanie na przejawy autoagresji i agresji uczniów,
4) nauczyciel stara się zapobiegać takim zachowaniom poprzez dostosowywanie form i metod działania wstępnej interwencji do potrzeb każdego ucznia przy uwzględnieniu stanu psychofizycznego dziecka kierując się wiedzą i doświadczeniem pedagogicznym,
5) w przypadku, gdy zachowania trudne nasilają się w ogólnodostępnej przestrzeni, np. korytarz, stołówka, szatnia należy ucznia odizolować od grupy, np. wyprowadzając go w odosobnione miejsce i zapewniając mu poczucie bezpieczeństwa,
6) w przypadku, gdy zachowania trudne nasilają się podczas zajęć, należy odizolować ucznia od grupy np. wyprowadzając go z sali lub w przypadku braku takiej możliwości należy zapewnić bezpieczeństwo pozostałym uczniom poprzez wykorzystanie następujących środków adekwatnie do sytuacji, np. schowanie się uczniów pod ławkę, wyprowadzenie z sali całej klasy.
7) w stosunku do uczniów uczestniczących w zdarzeniu:
   - nauczyciel podejmuje działania wspierające: rozmowa, przekierowanie uwagi, zastosowanie znanych metod rozładowujących napięcie emocjonalne,
   - w przypadku fizycznego uszczerbku na zdrowiu ucznia, nauczyciel udziela pierwszej pomocy, zawiadamia rodziców, w razie potrzeby zawiadamia Centrum Powiadamiania Ratunkowego 112,
   - na wniosek osób uprawnionych, dziecko potrzebujące wsparcia zostaje objęte pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

8) w stosunku do ucznia z agresywnym zachowaniem:
   - nauczyciel podejmuje działania wyciszająco-wspierające: ograniczenie bodźców zewnętrznych, rozmowa, przekierowanie uwagi, zachęcanie ucznia do wykorzystania znanych mu sposobów rozładowania napięcia emocjonalnego,

- jeżeli próby wyciszenia ucznia nie przynoszą poprawy zachowania, a ataki agresji i autoagresji eskalują, nauczyciel lub inny pracownik szkoły ma możliwość reagowania poprzez przytrzymanie ucznia w celu zabezpieczenia go przed zrobieniem krzywdy sobie lub innym, nawet wbrew jego woli lub przy gwałtownym oporze (zaleca się wtedy, aby dziecko wypłakało się, wykrzyczało do momentu rozluźnienia i nawiązania kontaktu),
- zawiadamia się rodziców o zaistniałej sytuacji,
- w przypadku braku poprawy samopoczucia, w szczególności w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia ucznia, uczniów lub/ i pracowników zawiadamia się Centrum Powiadamiania Ratunkowego 112,

9) po każdorazowym incydencie należy objąć dziecko i jego rodzinę pomocą psychologa lub pedagoga w formie konsultacji,
10) nauczyciel sprawujący opiekę nad uczniem informuje wychowawcę o zaistniałej sytuacji i wypełnia Załącznik nr 11, przekazuje go wychowawcy klasy,
11) wychowawca przekazuje Załącznik 11 zespołowi do spraw standardów ochrony małoletnich,
12) jeżeli zachowania agresywne i autoagresywne powtarzają się, należy zorganizować spotkanie zespołu kształcenia specjalnego i pomocy psychologiczno-pedagogicznej w celu opracowania dalszego toku postępowania, o terminie spotkania zostają poinformowani rodzice; ze spotkania sporządza się protokół opisujący strategie dalszej pracy z uczniem, które zostaną wdrożone przez nauczycieli/ specjalistów i rodziców, informuje się o dodatkowych formach pomocy terapeutycznej dla dziecka; jeżeli rodzice nie są obecni na spotkaniu, wychowawca zobowiązany jest poinformować ich o ustaleniach zespołu,
13) W przypadku utrzymywania się zachowań agresywnych lub autoagresywnych u małoletniego, przy jednoczesnym braku współpracy ze strony rodziców, zespół ds. standardów ochrony małoletnich, działając w porozumieniu z dyrektorem, podejmuje decyzję o wszczęciu procedury interwencyjnej poprzez wypełnienie Załącznik nr 5- Karta interwencji.
14) wychowawca wraz z członkiem zespołu do spraw standardów ochrony małoletnich organizuje spotkanie i przeprowadza rozmowę z rodzicami ucznia, podczas którego informuje rodziców o skutkach negatywnych działań oraz ustala zasady dalszego postępowania w formie pisemnej - Załącznik nr 5- Karta interwencji,
15) jeśli rodzice nie wykonają zaleceń w celu udzielenia pomocy dziecku, dyrektor szkoły kieruje wniosek do Sądu Rejonowego Wydział Rodziny i Nieletnich o wgląd w sytuację rodzinną ucznia,
16) w przypadku nasilonych zachowań niepożądanych (w tym zagrożenie bezpieczeństwa innych uczniów oraz samego ucznia), zaleca się rozpatrzenie innych form realizowania dalszej edukacji ucznia,
17) w momencie, gdy powyższe procedury nie obejmują wszystkich aspektów zaistniałego zdarzenia, należy postępować zgodnie z wiedzą i doświadczeniem pedagogicznym, kierując się w pierwszej kolejności zasadą zapewnienia bezpieczeństwa uczniom.

§ 14.

Procedura postępowania w przypadku zachowań autodestruktywnych:

1) każdy pracownik szkoły powinien poinformować wychowawcę oraz dyrektora jeśli zauważy następujące niepokojące zachowania:
   - wszystkie zachowania mogące świadczyć o obecności myśli samobójczych u ucznia np. rozmowy, żarty, rysunki, wiersze, notatki, prace o tematyce samobójczej,
   - wszystkie incydenty zranienia ciała np. nacinanie, przypalanie, wyrywanie włosów, bicie, rozdrapywanie skóry, samodzielne tatuowanie, kolczykowanie czy tendencja do ulegania wypadkom,
   - wszystkie zachowania wskazujące na zaburzenia odżywiania, np. wymuszanie wymiotów, objadanie się, stosowanie środków przeczyszczających, widoczne spadki wagi,
   - wszystkie zachowania ryzykowne, w szczególności niezachowanie obowiązujących w danych miejscach zasad bezpieczeństwa, np. nieuważne przechodzenie przez jezdnię w szczególnie ruchliwych miejscach, siadanie, stawanie na parapecie okna, próby wychodzenia w miejscach niedozwolonych,
   - używanie alkoholu, narkotyków, substancji psychoaktywnych,
   - odstawienie leków przepisanych przez lekarza,
   - inne sygnały świadczące o stresie lub kryzysie emocjonalnym, np. nagłe wybuchy gniewu lub płaczu, reakcje emocjonalne nieadekwatne do sytuacji, bójki, wycofanie się,
2) wychowawca lub/i pedagog, psycholog przeprowadza rozmowę z uczniem z uwzględnieniem zasad opisanych w Rozdziale 3,
   a) w takiej sytuacji należy:
      - zapewnić ucznia, że ta rozmowa ma charakter informacyjny, a ucznia nie spotkają żadne negatywne konsekwencje w związku z tą sytuacją,
      - poinformować rodziców na temat zaobserwowanego zachowania, może być to w obecności ucznia,
      - wskazać rodzicom potrzebę dalszej pomocy np. poradnia psychologiczno-pedagogiczna lub poradnia zdrowia psychicznego, zgoda na objęcie ucznia opieką psychologiczną w szkole, zgoda na wymianę informacji między psychologiem szkolnym a reprezentantami innych placówek na temat ucznia,
      - rodzic powinien podpisać zobowiązanie do skonsultowania - Załącznik nr 5,
      - po tygodniu należy sprawdzić, czy rodzic podjął któreś z zasugerowanych działań,
      - jeśli rodzic nie wykonuje żadnych działań w tym kierunku, mimo wyraźnego opisu sytuacji i możliwych skutków, należy postąpić tak jak w przypadku zaniedbania dziecka przez rodzica (pismo do Sądu Rodzinnego informujące o zaniedbaniu),
   b) jeśli wystąpi problem mogący skutkować bezpośrednim zagrożeniem dla zdrowia lub życia, wymagający bezzwłocznej interwencji, w takiej sytuacji należy:
      - bezzwłocznie zawiadomić pogotowie ratunkowe, policję i rodziców.

§ 15.

Procedura postępowania w przypadku prób samobójczych lub samobójstwa ucznia na terenie szkoły

1) każdy pracownik ma obowiązek zareagowania na jakikolwiek sygnał o ryzyku zachowania autodestrukcyjnego u ucznia,
2) o wysokim ryzyku zachowań autodestruktywnych, w tym samobójczych świadczyć może wystąpienie przynajmniej jednego z poniższych czynników:
   - mówienie o poczuciu beznadziejności, bezradności, braku nadziei, bezsensu,
   - mówienie wprost lub pośrednio o samobójstwie, pisanie listów pożegnalnych lub testamentu,
   - pozbywanie się osobistych i cennych przedmiotów,
   - unikanie kontaktów z bliskimi kolegami, izolacja, zamykanie się w sobie,
   - zaniechanie zajęć, które dotychczas sprawiały uczniowi przyjemność,
   - przejawianie dużych zmian charakteru, nastroju, występowanie nietypowych zachowań dla danego ucznia,
   - przejawianie innych zachowań ryzykownych,
   - przejawianie zainteresowania tematyką śmierci, umierania np. fascynacja znanymi osobami (np. gwiazdami popkultury), które popełniły samobójstwo,
   - żarty na temat samobójstwa lub jakiejkolwiek innej formy autoagresji,
   - podejmowanie w przeszłości prób samobójczych i innych zachowań ryzykownych.
3) po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia, wychowawca, pedagog i psycholog szkolny podejmują odpowiednie działania interwencyjne:
   - jednoznacznie ustalają, które z w/w przesłanek występują u danego ucznia,
   - przeprowadzają analizę sytuacji szkolnej i rodzinnej ucznia w celu wstępnego ustalenia przyczyn, kontaktują się z rodzicami w celu ustalenia przyczyn zmian w zachowaniu ucznia,
   - przekazują informację o zagrożeniu dyrektorowi szkoły, rodzicom i policji,
   - ustalają z rodzicami zasady wzajemnych kontaktów, zobowiązując rodziców do objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną na terenie szkoły lub/i poza nią, podając nazwy innych placówek i ustalając zakres czasowy podejmowanych działań.
4) postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń zamierza popełnić samobójstwo (informacja od samego ucznia, kolegów, rodziny, osób postronnych):
   - członkowie personelu nie pozostawiają ucznia samego, próbują przeprowadzić go w bezpieczne miejsce,
   - informują o zaistniałej sytuacji i zagrożeniu rodziców oraz przekazują dziecko pod opiekę rodziców lub jeśli przyczyną zagrożenia jest sytuacja domowa ucznia informują policję,
   - jeżeli sytuacja tego wymaga wzywają pogotowie ratunkowe informując dyspozytora o zamiarach ucznia.
5) postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą:
   - jeśli próba samobójcza miała miejsce w szkole, członek personelu powiadamia o tym fakcie dyrektora oraz rodziców,

- zawiadamiane jest Centrum Powiadamiania Ratunkowego 112,
- dyrektor szkoły, pedagog/psycholog szkolny lub wychowawca dokonują oceny sytuacji i przeprowadzają rozmowę wspierającą z rodzicami oraz przekazują informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- jeśli próba samobójcza miała miejsce w domu, a rodzic poinformował o tym szkołę, dyrektor szkoły, pedagog/psycholog szkolny przekazuje rodzicom informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- o próbie samobójczej dyrektor informuje personel szkoły oraz Radę Rodziców pod rygorem tajemnicy w celu podjęcia wspólnych działań oraz obserwacji zachowania ucznia po jego powrocie do szkoły przez wszystkich nauczycieli,
- pedagog/psycholog szkolny planuje dalsze działania mające na celu zapewnienie uczniowi bezpieczeństwa w szkole, atmosfery życzliwości i wsparcia oraz przekazują rodzicom informacje o możliwościach uzyskania pomocy psychologiczno-pedagogicznej poza szkołą,
- w przypadku śmierci ucznia w wyniku samobójstwa dyrektor szkoły informuje organ prowadzący i nadzorujący szkołę o zaistniałej sytuacji,
- pedagog/psycholog szkolny oraz wychowawcy udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej innym uczniom szkoły.

§ 16.

1. Podejmowane działania z przebiegu wyżej wymienionych interwencji są dokumentowane w formie pisemnej, w dzienniku interwencji.
2. Każdy wpis w dzienniku jest opatrzony datą oraz wpisem (podpisem) osoby sporządzającej.
3. Wychowawca przechowuje wydrukowaną dokumentację.
4. Można generować komputerowo załączniki do karty interwencji, zawierające daty oraz czytelne podpisy osób sporządzających.
5. Działania podejmowane w ramach poszczególnych procedur są utrwalane w formie pisemnej i przechowywane zgodnie z przepisami RODO.
6. Wszyscy pracownicy, którzy w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych realizują powyższe procedury, zobowiązani są do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.
7. Osobą odpowiedzialną za wszczynanie procedury „Niebieskie Karty" jest pedagog.
8. Wniosek do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację ucznia podpisuje dyrektor. Pedagog przedstawia projekt uzasadnienia wniosku.

Rozdział 5. Zasady przeglądu i aktualizacji standardów. Zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie personelu szkoły do stosowania standardów. Zasady przygotowania personelu do ich stosowania oraz sposób dokumentowania tej czynności

§ 17.

1. Raz w roku należy dokonywać przeglądu i aktualizacji standardów w celu zapewnienia ich

dostosowania do aktualnych potrzeb oraz zgodności z obowiązującymi przepisami prawa. Wnioski z przeprowadzonej aktualizacji należy w formie pisemnej przedstawić dyrektorowi w terminie do 31 sierpnia.

2. Przeglądu i aktualizacji standardów dokonuje zespół do spraw standardów ochrony małoletnich.
3. Zespół jest powoływany rokrocznie do dnia 15 września.
4. Zespół do spraw standardów monitoruje realizację standardów, reaguje na naruszenie standardów oraz koordynuje zmiany.
5. Raz w roku przeprowadzana jest wśród personelu ankieta dotycząca realizacji standardów. Po przeprowadzonej ankiecie, zespół opracowuje wypełnione ankiety oraz sporządza z nich raport, który przedstawia dyrektorowi.
6. Dokonując monitoringu standardów, dyrektor może zlecić przeprowadzenie ankiety wśród uczniów, dotyczącej ich świadomości odnośnie form pomocy realizowanych przez szkołę.
7. Zespół, w razie konieczności, opracowuje zmiany w standardach. Dyrektor wprowadza zmiany i podaje je do wiadomości.
8. Osobą odpowiedzialną za przygotowanie personelu szkoły do stosowania standardów ochrony małoletnich jest dyrektor szkoły.
9. Dyrektor może upoważnić wyznaczoną przez siebie osobę do przygotowania personelu szkoły do stosowania standardów ochrony małoletnich. Wzór upoważnienia został określony w Załączniku nr 8 do niniejszych standardów.
10. Osoba upoważniona przez dyrektora, musi legitymować się co najmniej 10 letnim doświadczeniem w pracy z osobami małoletnimi, uzyskanym w jednostkach oświaty, leczniczych lub pomocy społecznej. Dodatkowo musi posiadać niezbędną wiedzę pozwalającą na przeprowadzenie szkoleń pracowników szkoły, obejmujących następujące zagadnienia:
    1) rozpoznawanie symptomów krzywdzenia małoletnich,
    2) procedury interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego,
    3) odpowiedzialność prawna pracowników placówki, zobowiązanych do podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia lub stwierdzenia krzywdzenia małoletnich,
    4) stosowanie procedury „Niebieskie Karty".
11. Osoba upoważniona, o której mowa w punkcie 10 przeprowadza szkolenia personelu w celu stosowania standardów. Szkolenia przeprowadzane są co najmniej raz w roku.
12. Osoba upoważniona, o której mowa w punkcie 10 może być jednocześnie przewodniczącym zespołu do spraw standardów ochrony małoletnich.
13. Każdy zatrudniony pracownik podpisuje oświadczenie o zapoznaniu się ze standardami w ciągu 30 dni od zatrudnienia. Wzór oświadczenia pracownika został określony w Załączniku nr 6 do niniejszych standardów.
14. Pracownicy nowo zatrudnieni w szkole są zapoznawani ze standardami w pierwszym tygodniu pracy i w tym czasie jest od nich odbierane oświadczenie – Załącznik nr 6.

Rozdział 6. Zasady i sposób udostępniania standardów rodzicom oraz uczniom

§ 18.

1. Standardy ochrony małoletnich to dokument ogólnodostępny dla personelu, rodziców oraz uczniów.
2. Standardy opublikowane są na stronie internetowej szkoły, dostępne w bibliotece oraz pokoju nauczycielskim.
3. Standardy są omawiane na pierwszym zebraniu z rodzicami w danym roku szkolnym (nie dotyczy wprowadzenia dokumentu oraz sytuacji zmiany zapisów w związku z aktualizacją – w takim przypadku konieczne jest niezwłocznie zapoznanie się z dokumentem lub zmianami w dokumencie).
4. Wychowawca pobiera od rodzica pisemne oświadczenie, że zapoznał się ze standardami.
5. Wychowawca ma obowiązek zapoznania uczniów ze standardami oraz omówienia ich w taki sposób, aby uczniowie mogli zrozumieć treści niezależnie od wieku i sprawności intelektualnej.
6. Wersja standardów dla uczniów stanowi Załącznik nr 10.

Rozdział 7. Osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających uczniowi i udzieleniu mu wsparcia. Sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru ucznia

§ 19.

1. Zgłoszenie o zdarzeniach zagrażających uczniom może nastąpić do każdego pracownika szkoły.
2. Pracownik powyższą informację przekazuje wychowawcy, zgodnie z procedurami opisanymi w Rozdziale 4.

§ 20.

1. Szkoła prowadzi elektroniczny dziennik incydentów, w którym odnotowane są ujawnione lub zgłoszone incydenty lub zdarzenia zagrażające dobru ucznia. W dzienniku powinny być wpisywane daty, opisy zdarzeń, osoby zaangażowane, środki podjęte przez personel szkoły. Wszystkie wpisy powinny być podpisane i datowane. Osobę odpowiedzialną za prowadzenie dziennika wyznacza dyrektor.
2. Wszystkie dokumenty dotyczące incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego przechowywane są w sposób zapewniający bezpieczeństwo danych osobowych. Dostęp do danych ograniczony jest tylko do upoważnionych pracowników.
3. Pracownik ma obowiązek zachowania w tajemnicy danych osobowych, które przetwarza oraz zachowania w tajemnicy sposobów zabezpieczenia danych osobowych przed nieuprawnionym dostępem.
4. Dane osobowe ucznia są udostępniane wyłącznie osobom i podmiotom uprawnionym na podstawie odrębnych przepisów.

Rozdział 8. Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi.

§ 21.

1. Naczelną zasadą bezpiecznych relacji między uczniami jest rozwijanie cech odpowiedzialności, tolerancji, otwartości, uczciwości i prawości, które są wpisane w misję pracy szkoły oraz model absolwenta.
2. Dziecko powinno szanować swoich rówieśników, ich granice, prywatność, osobowość, styl życia.
3. Uczeń powinien umieć wyrażać swoje myśli i uczucia w sposób jasny i zrozumiały dla innych.
4. Uczeń powinien starać się zrozumieć uczucia innych.
5. Dziecko powinno umieć pracować w grupie i dzielić się z innymi.
6. Uczeń powinien czuć się bezpiecznie w relacjach z innymi uczniami. W przypadku jakichkolwiek problemów czy wątpliwości, powinien zwrócić się do personelu, w celu pomocy w znalezieniu rozwiązania.
7. Stosując powyższe, uczeń powinien dążyć do pozytywnych relacji i starać się nie dopuszczać do sytuacji konfliktowych.
8. Uczeń zna i rozumie definicję przemocy.
9. Niedozwolone są jakiekolwiek akty przemocy: zarówno fizyczne, tj.: uderzanie, popychanie, kopanie, bicie, szarpanie, gryzienie, jak i psychiczne – wyśmiewanie, wykluczanie z grupy, obrażanie, zastraszanie.
10. Uczniom nie wolno używać wulgarnych słów, gestów i żartów, czynić obraźliwych uwag, nawiązywać w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywać wobec innych uczniów przewagi fizycznej.
11. Uczniom nie wolno proponować kolegom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani żadnych nielegalnych substancji, a także używać ich w obecności innych uczniów.
12. Wszystkie przejawy agresji należy zgłaszać personelowi.

Rozdział 9. Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet i procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalonymi w innej formie

§ 22.

1. Szkoła, w ramach realizacji swoich zadań, zapewnia uczniom dostęp do internetu, jednak wyłącznie pod nadzorem członka personelu.
2. Nie udostępnia się uczniom dostępu do Internetu bez nadzoru personelu ani haseł do sieci wi-fi.
3. W przypadku dostępu realizowanego pod nadzorem członka personelu placówki, ma on obowiązek informowania dzieci o zasadach bezpiecznego korzystania z internetu. Personel placówki czuwa także nad bezpieczeństwem korzystania z internetu przez dzieci przez cały czas trwania zajęć.
4. Przeprowadzanie są cykliczne szkolenia dotyczące bezpiecznego korzystania z internetu.

5. Placówka zapewnia stały dostęp do materiałów edukacyjnych, dotyczących bezpiecznego korzystania z internetu.
6. Uczeń na swoją odpowiedzialność i rodziców przynosi do szkoły telefon komórkowy lub inne urządzenia, w tym elektroniczne z dostępem do internetu.
7. Szkoła nie ponosi żadnej odpowiedzialności materialnej za uszkodzenie lub zaginięcie tego rodzaju urządzeń.
8. Zabrania się korzystania z telefonów oraz innych urządzeń połączonych z internetem w trakcie pobytu w szkole oraz zajęć organizowanych przez szkołę poza terenem szkoły. W szczególności zabrania się nagrywania, fotografowania oraz publikacji wizerunku bez zgody osoby zainteresowanej.
9. W razie konieczności skontaktowania się z rodzicami czy omówienia ważnej sprawy, uczeń ma obowiązek zwrócić się do personelu z prośbą o pozwolenie na włączenie telefonu lub może skorzystać z telefonu szkolnego znajdującego się w sekretariacie szkoły.

§ 23.

1. Dyrektor wyznacza osobę odpowiedzialną za bezpieczeństwo sieci w szkole.
2. Osoba odpowiedzialna za internet zapewnia, aby sieć internetowa placówki była zabezpieczona przed niebezpiecznymi treściami, instalując i aktualizując odpowiednie oprogramowanie.
3. Wyznaczony członek personelu przynajmniej raz w miesiącu sprawdza, czy na komputerach podłączonych do internetu nie znajdują się niebezpieczne treści. W przypadku znalezienia niebezpiecznych treści, wyznaczony członek personelu stara się ustalić, kto korzystał z komputera w czasie ich wprowadzenia.
4. Informację o dziecku, które korzystało z komputera w czasie wprowadzenia niebezpiecznych treści, wyznaczony członek personelu przekazuje wychowawcy, który aranżuje dla dziecka rozmowę z pedagogiem lub/i psychologiem.
5. Pedagog lub/i psycholog przeprowadza z dzieckiem rozmowę na temat bezpieczeństwa w internecie.
6. Jeżeli w wyniku przeprowadzonej rozmowy pedagog lub/i psycholog uzyska informację, że dziecko jest krzywdzone, podejmuje działania opisane w rozdziale dotyczącym procedur interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka.

Rozdział 10. Zasady ochrony danych osobowych oraz wizerunku dzieci w szkole

§ 24.

1. Szkoła zapewnia standardy ochrony danych osobowych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz kieruje się odpowiedzialnością i rozwagą wobec utrwalania, przetwarzania, używania i publikowania wizerunku dzieci.
2. Przetwarzanie, używanie i publikowanie danych osobowych dziecka, uzyskanych osiągnięć, wykonanych prac, zdjęć, filmów z udziałem dziecka, zarejestrowanych podczas wydarzeń szkolnych, zajęć, wycieczek, konkursów i innych uroczystości na stronie internetowej szkoły oraz ulotkach, broszurach, tablicach wymaga pisemnej zgody rodzica,

która jest pozyskiwana wraz z rozpoczęciem nauki w szkole.

3. Zgoda jest dobrowolna, obowiązuje do końca nauki w szkole a rodzic jest zapoznawany z możliwością cofnięcia zgody w każdym momencie.
4. Przetwarzanie, używanie i publikowanie zdjęć i filmów ze szkolnej aktywności służy celebrowaniu sukcesów dzieci, dokumentowaniu działań i zawsze ma na uwadze bezpieczeństwo dzieci. Wykorzystywane są zdjęcia/nagrania pokazujące szeroki przekrój uczniów, w różnym wieku, o różnych uzdolnieniach i stopniu sprawności.
5. Uczniowie, niezależnie od wyrażonej przez rodziców pisemnej zgody, mają prawo zdecydować, czy ich wizerunek zostanie zarejestrowany i w jaki sposób zostanie użyty.
6. Jeżeli wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak: zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda rodzica na utrwalanie wizerunku dziecka nie jest wymagana.
7. Personelowi nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku dziecka (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu dziecka) na terenie szkoły bez zgody dyrektora i rodzica.
8. Personel placówki nie kontaktuje przedstawicieli mediów z dziećmi, nie przekazuje mediom kontaktu do rodziców i nie wypowiada się w kontakcie z przedstawicielami mediów o sprawie dziecka lub jego rodzica. Zakaz ten dotyczy także sytuacji, gdy pracownik jest przekonany, że jego wypowiedź nie jest w żaden sposób utrwalana.
9. Jeśli rejestracja wydarzenia zostanie zlecona osobie zewnętrznej (np.: wynajętemu fotografowi lub kamerzyście), osoba taka zobowiązana jest do przestrzegania zasad niniejszego paragrafu.
10. W sytuacjach, w których rodzice lub widzowie szkolnych wydarzeń czy uroczystości rejestrują wizerunki dzieci do prywatnego użytku, muszą przestrzegać zasady, że wykorzystanie, przetwarzanie i publikowanie zdjęć/nagrań zawierających wizerunek dzieci i osób dorosłych wymaga udzielenia zgody przez te osoby a zdjęcia lub nagrania zawierające wizerunek dzieci nie powinny być udostępniane w mediach społecznościowych ani na serwisach otwartych, chyba że została pozyskana zgoda osób uprawnionych.
11. Materiały zawierające wizerunek dzieci przechowywany jest w sposób zgodny z prawem i bezpieczny.
12. Nośniki analogowe i cyfrowe zawierające zdjęcia i nagrania są przechowywane w zamkniętej na klucz szafce, a nośniki elektroniczne zawierające zdjęcia i nagrania są przechowywane w folderze chronionym z dostępem ograniczonym do osób uprawnionych przez szkołę. Nośniki będą przechowywane przez okres wymagany przepisami prawa o archiwizacji i/lub okres ustalony przez placówkę w polityce ochrony danych osobowych.
13. Personel przestrzega zasady, że wszystkie podejrzenia i problemy dotyczące niewłaściwego rozpowszechniania wizerunków dzieci należy rejestrować i zgłaszać dyrektorowi, podobnie jak inne niepokojące sygnały dotyczące zagrożenia bezpieczeństwa dzieci.

Rozdział 11. Zasady ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia

§ 25.

1. Personel zna i rozpoznaje sygnały wskazujące na krzywdzenie małoletniego.
2. Personel reprezentuje odpowiedzialną postawę i gotowość do reagowania w sytuacji zagrożenia ich dobra.
3. W szkole funkcjonują zespoły do spraw pomocy psychologiczno-pedagogicznej i kształcenia specjalnego zbierają informacje i koordynują działania zmierzające do pomocy uczniowi w szkole oraz współpracują z innymi instytucjami i osobami, np. kuratorem sądowym, pracownikiem socjalnym, dzielnicowym.
4. Nauczyciel wychowania fizycznego, pielęgniarka szkolna zwracają szczególną uwagę na ślady pobicia dziecka, niechęć dziecka do rozbierania się, oznaki bólu przy poruszaniu się itp.
5. Personel obserwuje niepokojące zachowania ucznia, które mogą być skutkiem krzywdzenia.
6. W celu zweryfikowania podejrzeń, że dziecko jest krzywdzone, należy przeprowadzić rozmowy z osobami z jego otoczenia: np.: rodzicami, rodzeństwem i nauczycielami rodzeństwa. Należy dokonać analizy zebranych informacji, ocenić zagrożenie, zaplanować i przeprowadzić procedury opisane w niniejszych standardach.
7. Plan wsparcia dziecka po ujawnieniu krzywdzenia:
   1) zauważenie sygnałów krzywdzenia i zainicjowanie działań interwencyjnych we współpracy z innym służbami działającymi w lokalnym systemie pomocy oraz instytucjami w celu ochrony dobra dziecka,
   2) podjęcie współpracy z rodzicami w celu powstrzymania krzywdzenia dziecka i rozwiązywania jego problemów,
   3) w uzasadnionych przypadkach podjęcie działań prawnych,
   4) objęcie ucznia na terenie szkoły konieczną pomocą w realizowaniu przez niego zadań szkolnych i budowaniu pozytywnych relacji z dorosłymi i rówieśnikami,
   5) ustalenie indywidulanych form wsparcia dla dziecka w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
   6) korygowanie zaburzenia zachowania dziecka w ramach bieżącej pracy wychowawców, nauczycieli i wszystkich pracowników.

Przepisy końcowe

§ 26.

1. Standardy ochrony małoletnich wchodzą w życie z dniem ich ogłoszenia.
2. Ogłoszenie następuje w sposób dostępny dla personelu placówki, w szczególności poprzez wywieszenie w miejscu ogłoszeń dla personelu lub poprzez przesłanie jej tekstu drogą elektroniczną.

DYREKTOR
Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 1
w Białymstoku
A. Zalewska
mgr Anna Zalewska

Załącznik nr 1. Zasady bezpiecznej rekrutacji personelu
do Standardów ochrony małoletnich

1. Poznaj dane kandydata/kandydatki, które pozwolą Ci jak najlepiej poznać jego/jej kwalifikacje, w tym stosunek do wartości podzielanych przez placówkę, takich jak ochrona praw dzieci i szacunek do ich godności. Placówka musi zadbać, aby osoby przez nią zatrudnione (w tym osoby pracujące na podstawie umowy zlecenie, stażyści, praktykanci oraz wolontariusze) posiadały odpowiednie kwalifikacje do pracy z dziećmi oraz były dla nich bezpieczne. Aby sprawdzić powyższe, w tym stosunek osoby zatrudnianej do dzieci i podzielania wartości związanych z szacunkiem wobec nich oraz przestrzegania ich praw, placówka może żądać danych (w tym dokumentów) dotyczących:
   1) wykształcenia,
   2) kwalifikacji zawodowych,
   3) przebiegu dotychczasowego zatrudnienia kandydata/kandydatki.

W każdym przypadku placówka musi posiadać dane pozwalające zidentyfikować osobę przez nią zatrudnioną, niezależnie od podstawy zatrudnienia. Placówka powinna zatem znać:
   1) imię (imiona) i nazwisko,
   2) datę urodzenia,
   3) dane kontaktowe osoby zatrudnianej.

2. Poproś kandydata/kandydatkę o referencje z poprzednich miejsc zatrudnienia.

Placówka może prosić kandydata/kandydatkę o przedstawienie referencji od poprzedniego pracodawcy lub o podanie kontaktu do osoby, która takie referencje może wystawić. Podstawą dostarczenia referencji lub kontaktu do byłych pracodawców jest zgoda kandydata/kandydatki. Niepodanie takich danych w świetle obowiązujących przepisów nie powinno rodzić dla tej osoby negatywnych konsekwencji w postaci np. odmowy zatrudnienia wyłącznie w oparciu o tę podstawę. Placówka nie może samodzielnie prowadzić tzw. screeningu osób ubiegających się o pracę, gdyż ograniczają ją w tym zakresie przepisy ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych oraz Kodeksu pracy.

3. Pobierz dane osobowe kandydata/kandydatki, w tym dane potrzebne do sprawdzenia jego/jej danych w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym.

Przed dopuszczeniem osoby zatrudnianej do wykonywania obowiązków związanych z opieką nad małoletnimi placówka jest zobowiązana sprawdzić osobę zatrudnianą w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym – rejestr z dostępem ograniczonym oraz Rejestr osób w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze. Rejestr dostępny jest na stronie: rps.ms.gov.pl. By móc uzyskać informacje z rejestru z dostępem ograniczonym, konieczne jest uprzednie założenie profilu placówki. Aby sprawdzić osobę w Rejestrze organizacja potrzebuje następujących danych kandydata/kandydatki:
   1) imię i nazwisko,
   2) data urodzenia,
   3) Pesel,
   4) nazwisko rodowe,
   5) imię ojca,
   6) imię matki.

Wydruk z Rejestru należy przechowywać w aktach osobowych pracownika lub analogicznej dokumentacji dotyczącej wolontariusza/osoby zatrudnionej w oparciu o umowę cywilnoprawną.

4. Pobierz od kandydata/kandydatki informację z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172 oraz z 2022 r. poz. 2600), lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego.
5. Jeżeli osoba posiada obywatelstwo inne niż polskie wówczas powinna przedłożyć Ci również informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi, bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla w/w celów
6. Pobierz od kandydata/kandydatki oświadczenie o państwie/ach zamieszkiwania w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczypospolita Polska i państwo obywatelstwa, złożone pod rygorem odpowiedzialności karnej.
7. Jeżeli prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja o niekaralności nie przewiduje wydawania takiej informacji lub nie prowadzi rejestru karnego, wówczas kandydat/kandydatka składa pod rygorem odpowiedzialności karnej oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie była prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec niej innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściła się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.
8. Pod oświadczeniami składanymi pod rygorem odpowiedzialności karnej składa się oświadczenie o następującej treści: „Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia". Oświadczenie to zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.
9. Gdy pozwalają na to przepisy prawa, placówka jest zobowiązana do domagania się od osoby zatrudnianej zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego. Zaświadczenia z KRK można domagać się wyłącznie w przypadkach, gdy przepisy prawa wprost wskazują, że pracowników w zawodach lub na danych stanowiskach obowiązuje wymóg niekaralności. Wymóg niekaralności obowiązuje m.in. nauczycieli, w tym nauczycieli oraz opiekunów zatrudnionych w placówkach publicznych oraz niepublicznych oraz kierownika i wychowawcę wypoczynku dzieci.
10. W przypadku niemożliwości przedstawienia zaświadczenia poproś kandydata/kandydatkę o złożenie oświadczenia o niekaralności oraz o braku toczących się wobec niego/niej

postępowań przygotowawczych, sądowych i dyscyplinarnych za przestępstwa i inne czyny popełnione przeciwko dzieciom. Odmowa złożenia takiego oświadczenia nie może rodzić dla kandydata/kandydatki żadnych negatywnych konsekwencji, w tym być wyłączną podstawą odmowy zatrudnienia.

Załącznik nr 2. Ankieta wczesnej identyfikacji czynników ryzyka krzywdzenia dziecka
do Standardów ochrony małoletnich

Ankieta wczesnej identyfikacji czynników ryzyka krzywdzenia dziecka (LOOK)

Ankietę wypełnia się wobec przyszłych rodziców lub rodziców.

Data wypełnienia ankiety:.....

Imię i nazwisko dziecka: .....

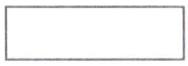
Imię i nazwisko rodzica/opiekuna prawnego udzielającego informacji: .....

Liczba dzieci pozostających pod opieką w rodzinie:.....

	CZYNNIKI RYZYKA	TAK	NIE	BRAK
RODZINA	ZŁE WARUNKI MATERIALNE			
	RODZINA WIELODZIETNA			
	WYSOKI POZIOM STRESU W RODZINIE			
	OSOBA WYMAGAJĄCA STAŁEJ OPIEKI W DOMU			
	BRAK WSPARCIA ZE STRONY RODZINY/PRZYJACIÓŁ			
	PRZEMOC W RODZINIE PROBLEMY W RELACJACH W RODZINIE			
	RODZINA ADOPCYJNA/ZASTĘPCZA			
	ZŁE WARUNKI MIESZKANIOWE			
	BRAK DBAŁOŚCI O HIGIENĘ (OSOBISTĄ, OTOCZENIA)			
	BEZROBOCIE KURATOR W RODZINIE - W PRZESZŁOŚCI, OBECNIE KARALNOŚĆ RODZICÓW INTERWENCJE POLICJI POBYTY W PLACÓWKACH INTERWENCYJNYCH, W TYM POBYTY DZIECI			
	RODZINA ZREKONSTRUOWANA			
	KORZYSTANIE Z POMOCY SPOŁECZNEJ/KORZYSTANIE ZE ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH			
RODZICE	MATKA LUB OJCIEC PONIŻEJ 18 ROKU ŻYCIA			
	PRZEWLEKŁA CHOROBA SOMATYCZNA			
	SAMOTNY RODZIC UPOŚLEDZENIE UMYSŁOWE CHOROBA PSYCHICZNA (DEPRESJA, INNE UZALEZNIENIE (OD ALKOHOLU, NARKOTYKÓW, LEKÓW..... DOZNAWANIE PRZEMOCY W DZIECIŃSTWIE PRZEŻYWANIE KRYZYSU, ŻAŁOBY BRAK ZAINTERESOWANIA SIĘ DZIECKIEM NIE STOSOWANIE SIĘ DO ZALECEŃ LEKARZY, SPECJALISTOW DEPRESJA POPORODOWA			
	PARTNER NIE BĘDĄCY OJCEM DZIECKA			
DZIECKO	BRAK OPIEKI LEKARSKIEJ PODCZAS CIĄŻY			
	PORÓD BEZ POMOCY MEDYCZNEJ			
	ZABURZONY ROZWOJ PSYCHOMOTORYCZNY DZIECKA			
	BRAK REGULARNYCH SZCZEPIEŃ			
	BRAK OPIEKI LEKARSKIEJ NAD DZIECKIEM			
	CHOROBA PRZEWLEKŁA			
	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ			
	DZIECKO CZĘSTO HOSPITALIZOWANE (Z JAKIEGO POWODU:			
	ZANIEDBANA HIGIENA DZIECKA DZIECKO JEST GŁODNE/WYCHUDZONE			
	DZIECKO UBRANE NIEADEKWATNIE DO WARUNKÓW ATMOSFERYCZNYCH			
	DZIECI Z RÓŻNYCH ZWIĄZKÓW			
	URAZY FIZYCZNE NA CIELE DZIECKA TZW. TRUDNE DZIECKO - CZĘSTO PŁACZE, MAŁO ŚPI, NIEJADEK, JEST NIESPOKOJNE DZIECKO ODRZUCONE			

Zaznaczenie 3 czynników wysokiego ryzyka lub 5 czynników średniego ryzyka skutkuje wszczęciem procedury interwencji

- CZYNNIKI WYSOKIEGO RYZYKA

- CZYNNIKI ŚREDNIEGO RYZYKA Materiał sfinansowany ze Środków dotacji „Bezpieczne Dzieciństwo" Fundacji Dzieci Niczyje

Załącznik nr 3. Objawy fizyczne i somatyczne krzywdzenia występujące u dziecka
do Standardów ochrony małoletnich

Charakterystyczne cechy obrażeń fizycznych specyficznych dla maltretowania:

- lokalizacja obrażeń nie tam, gdzie ich przyczyną mogą być przypadkowe urazy związane z normalną aktywnością i witalnością dziecka, a więc na czole, kolanach, czy przedramionach ale tam, gdzie dziecku trudno byłoby je spowodować, nawet przy najbardziej ruchliwym trybie życie np. uszy, oczy, usta, szyja, ramiona, klatka piersiowa, plecy, pośladki,
- obrażenia powtarzają się i są niewyjaśnione,
- powstają w różnym czasie, ale mają podobny charakter,
- pojawiają się z pewną regularnością np. po weekendach i nieobecnościach dziecka w szkole,
- są nieleczone, stare i nowe, różne co do „wieku".

Podejrzenia co do nieprzypadkowego źródła urazów mogą wzmacniać następujące czynniki:

- zwlekanie rodziców ze zgłoszeniem się z dzieckiem do lekarza w przypadku urazu,
- niewystarczające lub nieprawdopodobne wyjaśnienia obrażeń,
- brak jakichkolwiek wyjaśnień,
- niezgodność w opisie przyczyn pojawienia się obrażeń w relacji dziecka i rodziców,
- wygląd obrażeń jest nieadekwatny do opisu przyczyn ich pojawienia się,
- widoczna jest próba maskowania obrażeń,
- w rodzinie wcześniej występowały przypadki krzywdzenia dzieci,
- rodzic (rodzice) jest/są alkoholikiem/-ami, narkotyzują się, są chorzy psychicznie.

Obrażenia specyficzne dla doznania przemocy fizycznej:

- siniaki na częściach miękkich, w tym ślady szczypania (policzki, brzuch, pośladki, ramiona, przedramię, łydki, uda),
- siniaki w kształcie dłoni na policzkach i pośladkach,
- siniaki po obu stronach ust lub policzków powstające wskutek silnego ucisku,
- siniaki po obu stronach małżowiny usznej lub naderwania i zniekształcenia małżowin,
- siniaki i urazy geometryczne - o wyraźnym zarysie, wyraźnie zaznaczonych kształtach przedmiotów, które zostały użyte do bicia (paska, klamry, kabla, kija, patelni itp.),
- siniaki na ramionach, łopatkach lub tułowiu (rezultat silnego uścisku lub potrząsania dzieckiem),
- łukowate ślady wbijania paznokci,
- długie i głębokie zadrapania, cięcia (np. ostrzem brzytwy, nożem itp.),
- ślady duszenia lub krępowania czy wiązania (na szyi, nadgarstkach, w kostkach),
- uszkodzenia podniebienia i dziąseł - jako rezultat karmienia na siłę,
- częste występowanie różnych oparzeń i śladów przypaleń, ślady oparzeń różne co do „wieku",
- oparzenia nietypowych (dla przypadkowych oparzeń) części ciała: tułowia, twarzy, pośladków, grzbietu dłoni itp.
- okrągłe ślady poparzenia papierosem,

- głębokie poparzenia o regularnych kształtach (żelazko, lokówka, itp.),
- ślady ugryzień posiadające wyraźny zarys zębów człowieka dorosłego,
- łysienie lub tzw. łyse plamy - mogą być pourazowe, gdy rodzice ciągną dziecko za włosy lub być wynikiem silnego stresu emocjonalnego,
- wybite zęby, złamane żebra.

Symptomy i obrażenia specyficzne mogące wskazywać na wykorzystywanie seksualne:

- infekcje dróg moczowo – płciowych bez podłoża organicznego,
- problemy z oddawaniem moczu i kału,
- siniaki na klatce piersiowej, pośladkach, podbrzuszu, udach,
- infekcje jamy ustnej,
- niewyjaśnione owrzodzenia, krwawienia i jakiekolwiek rany okolic genitaliów i odbytu (otarcia, zaczerwienienia, stany zapalne).

Oczywiście część z tych symptomów i obrażeń nie jest możliwa do zaobserwowania przez nauczyciela, pedagoga. Może jednak wnioskować o nich obserwując częste prośby dziecka o możliwość skorzystania z WC, jego trudności w chodzeniu, siadaniu czy wykonywaniu pewnych ćwiczeń gimnastycznych.

Symptomy fizyczne zaniedbywania dziecka w rodzinie:

- bardzo niska higiena osobista - dziecko jest zawsze brudne, cuchnące, ma stale brudne paznokcie i ubranie itp.,
- brudne, stale noszone, niereperowane ubranie, nieodpowiednie do pogody i rozmiarów ciała dziecka,
- ślady licznych ukąszeń (pchły, pluskwy),
- świerzb,
- dziecko jest stale głodne,
- zbyt niska wobec wieku waga i wzrost lub wręcz wychudzenie, wymizerowanie,
- chroniczne choroby,
- choroby nieleczone, urazy,
- ropne zapalenia skóry,
- próchnica zębów, zły stan higieny jamy ustnej,
- oznaki odmrożeń,
- ciągłe zmęczenie, apatia.

Specyficzne symptomy zachowania dziecka:

Behawioralne symptomy krzywdzenia fizycznego :

- poszukiwanie przez dziecko stałej uwagi nauczyciela, ciągłe zwracanie na siebie uwagi,
- tzw. ciągle czepianie się, „lepienie się" do dorosłych,
- tzw. „zimne wyczekiwanie" polegające na tym, iż dziecko stale obserwuje dorosłych, aby modyfikować swoje zachowanie, w celu uniknięcia ewentualnej przemocy,
- ciągły tzw. „niemądry" uśmiech, stosowany przez dzieci, by wydać się bardziej przyjaznymi,

- postawa nadmiernie narzekająca,
- postawy ekstremalne: wrogość, agresja, napady złości, nadmierna uległość, wycofywanie się,
- zbyt pośpieszne przepraszanie,
- nie reagowanie płaczem na ból,
- brak reakcji na płacz innych,
- wyraźny brak radości życia,
- opory przed rozbieraniem się np. na lekcjach wychowania fizycznego lub do badania lekarskiego,
- lęk przed powrotem do domu, wyrażanie niechęci do powrotu,
- wyrażanie lęku przed rodzicami,
- noszenie ubrań zakrywających kończyny górne i dolne nawet w upalne dni,
- gwałtowne uniki (kulenie się), w odpowiedzi na próbę dotknięcia czy pogłaskania.

Behawioralne symptomy wykorzystywania seksualnego:

- zbytnia erotyzacja dziecka, znajomość zachowań o seksualnym charakterze,
- zachowania seksualne nietypowe dla wieku (duża częstotliwość takich zachowań, ich kompulsywność, dokładne odwzorowywanie),
- prowokacyjne zachowania seksualne w stosunku do dorosłych jak i do rówieśników (np. dotykanie genitaliów i zachęcanie do masturbacji, u starszych dzieci promiskuityzm),
- używanie nowych, niespotykanych dotąd nazw organów i czynności płciowych, obsceniczne wyrazy i zwroty,
- nadmierna, kompulsywna masturbacja powodującej czasami nawet urazy fizyczne,
- agresywne (przemocowe) zachowania seksualne wobec rówieśników, symulowanie w zabawach stosunków seksualnych, odgrywanie przemocy seksualnej na lalkach i zabawkach,
- wypowiedzi, teksty pisane, rysunki o kontekście seksualnym,
- wagarowanie, „porzucanie" szkoły,
- wycofanie się z kontaktów społecznych, złe relacje z rówieśnikami,
- generalny brak zaufania - dziecko nie ufa nikomu,
- postawa obojętności wobec wszystkiego, uciekanie od rzeczywistości,
- głębokie stany depresyjne, postawa stałego wycofania się,
- zachowania regresywne, nieodpowiednie do wieku,
- częste napady złości i złego humoru lub trudne do wytłumaczenia zmiany zachowań,
- przerwanie aktywności, które dotychczas sprawiały dziecku przyjemność np. słuchanie muzyki, uprawianie sportu itp.,
- wyrażana niska samoocena i stałe poczucie winy,
- mówienie o sobie, że jest się złym, brudnym, zepsutym,
- samookaleczenia, myśli i próby samobójcze, wrogość wobec samego siebie,
- ucieczki z domu,
- kradzieże, kłamstwa, jawne oszukiwanie (w nadziei, że ktoś to wykryje),

- lęk i niechęć jawna lub sugerowana do przebywania z określonymi dorosłymi,
- zaburzenia jedzenia z rozwinięciem w anoreksję lub bulimię bądź też nagła zmiana nawyków jedzenia,
- obawa, niechęć przed badaniami medycznymi, niechęć do rozbierania się.

Załącznik nr 4. Kwestionariusz dziecka krzywdzonego
do Standardów ochrony małoletnich

Kwestionariusz dziecka krzywdzonego

Imię i nazwisko: .....
data urodzenia: .....
Adres zamieszkania:
.....
.....
Telefon: .....

I. Wygląd (zakreśl – jeśli uważasz, że tak)

- brudne,
- zadrapania,
- zasinienia,
- oparzenia,
- złamania,
- zranienia,
- zwichnięcia,
- inne urazy (jakie?):
  .....
  .....

II Zachowanie dziecka (zakreśl – jeśli uważasz, że tak)

- niespokojne, pobudzone,
- wycofane zamknięte w sobie,
- agresywne,
- zaprzecza problemom,
- inne (jakie?):
  .....
  .....

III. Formy krzywdzenia

1) **fizyczne**:

a) sprawca/y (imię i nazwisko, stopień pokrewieństwa z dzieckiem): .....
.....

b) formy krzywdzenia dziecka: (zakreśl – jeśli uważasz, że tak):

- bicie,
- szarpanie,
- kopanie,
- ciągnięcie za włosy,
- popychanie,

– inne (jakie?): .....

2) seksualne:

a) sprawca/y (imię i nazwisko, stopień pokrewieństwa z dzieckiem): .....
.....

b) formy krzywdzenia dziecka: (zakreśl – jeśli uważasz, że tak):
- pokazywanie filmów, zdjęć pornograficznych,
- dotykanie intymnych miejsc,
- stosunek seksualny,
- inne (jakie?): .....

3) ekonomiczne:

a) sprawca/y (imię i nazwisko, stopień pokrewieństwa z dzieckiem): .....
.....

b) formy krzywdzenia dziecka: (zakreśl – jeśli uważasz, że tak):
- zmuszanie do żebrania,
- zmuszanie do zarobkowania,
- brak łożenia na utrzymanie dziecka,
- brak dbałości o zabezpieczenie ewentualnych należności (alimenty, obiady, renta rodzinna, itp.),
- inne (jakie?): .....

4) psychiczne:

a) sprawca/y (imię i nazwisko, stopień pokrewieństwa z dzieckiem): .....
.....

b) formy krzywdzenia dziecka: (zakreśl – jeśli uważasz, że tak):
- poniżanie,
- grożenie, straszenie (np. opuszczeniem, oddaniem),
- zamykanie, izolacja,
- manipulowanie dzieckiem,
- obwinianie emocjonalne (np. mówienie i okazywanie wrogości, ciągłe krytykowanie),
- pomniejszanie/zaprzeczanie wartości dziecka,
- brak uwagi, troski, zainteresowania,
- nadmierne wymagania wobec dziecka,
- nadopiekuńczość (nadmierne ochranianie, wyręczanie, blokowanie samodzielności dziecka),
- inne (jakie?): .....

5) zaniedbywanie

a) sprawca/y (imię i nazwisko, stopień pokrewieństwa z dzieckiem): .....
.....

b) formy krzywdzenia dziecka: (zakreśl – jeśli uważasz, że tak)
- niedostarczanie jedzenia,
- niedostarczanie ubrania, butów,
- niedostarczanie zabawek,

- brak dozoru nad wypełnianiem obowiązku szkolnego,
- niedostarczanie podręczników i przyborów szkolnych,
- nieodpowiednia higiena ciała,
- brak troski o stan zdrowia (badania lekarskie, szczepienia, leki),
- bycie przez dziecko świadkiem awantur, libacji alkoholowych, itp.,
- inne (jakie?): .....

IV. Zasoby dziecka: (zakreśl – jeśli uważasz, że tak)

- dobry stan zdrowia,
- umiejętność samoobsługi,
- umiejętność i możliwość rozpoznania sytuacji zagrożenia, zwrócenia się po pomoc,
- możliwość schronienia się w bezpiecznym miejscu pod ochroną opiekuna prawnego,
- inne (jakie?): .....

V. Osoby wspierające dziecko: (uzupełnij, jeżeli posiadasz informacje)

Imię, nazwisko, adres, telefon kontaktowy	Zakres pomocy, oparcia dla dziecka

VI. Stopień zagrożenia dziecka krzywdzeniem: (zakreśl – jeśli uważasz, że tak). Sytuacja dziecka wymaga:

- natychmiastowej interwencji,
- pomocy materialnej, rzeczowej (odzież, obuwie, obiady i in.) oraz finansowej,
- pomocy psychologicznej (diagnoza, terapia, grupa wsparcia i in.),
- powiadomienia odpowiednich instytucji.

.....

podpis osoby wypełniającej formularz

Załącznik nr 5. Karta interwencji
do Standardów ochrony małoletnich

Karta interwencji

Data i godzina opisywanego zdarzenia:	Miejsce opisywanego zdarzenia:
Dotyczy ucznia:	Osoba zawiadamiająca o zdarzeniu, zgodnie z Załącznikiem nr 11:
Krótki opis zdarzenia:	
Zastosowane procedury*: 1. Wstępna interwencja. 2. Odizolowanie agresywnego/autoagresywnego ucznia. 3. Próba wyciszenia ucznia. 4. Przytrzymanie ucznia w celu zabezpieczenia go przed zrobieniem krzywdy sobie lub innym. 5. Zapewnienie bezpieczeństwa pozostałym uczniom. 6. Wezwanie rodziców ucznia. 7. Zawiadomienie Centrum Powiadamiania Ratunkowego 112. 8. Udzielenie pomocy psychologiczno-pedagogicznej. 9. Rozmowa z rodzicami. 10. Inne .... *niepotrzebne skreślić	
Osoby poinformowane o zdarzeniu:	
Rekomendacje:	

.....
data i podpis rodzica

.....
data i podpis osoby sporządzającej notatkę

Załącznik nr 6. Oświadczenie
do Standardów ochrony małoletnich

Białystok, dnia .....

.....
imię i nazwisko

.....
miejsce pracy

.....
stanowisko

Oświadczenie

Ja, niżej podpisana/y, oświadczam, że zapoznałam/em się ze Standardami ochrony małoletnich obowiązującymi w Szkole Podstawowej nr 16 im. Tadeusza Kościuszki w Zespole Szkolno - Przedszkolnym nr 1 w Białymstoku i przyjmuję je do realizacji.

.....
Podpis pracownika

Załącznik nr 7. Ankieta ewaluacyjna
do Standardów ochrony małoletnich

Ankieta ewaluacyjna

Proszę zaznaczyć jedną z odpowiedzi: tak lub nie.

1. Czy zapoznałeś się z dokumentem **Standardy ochrony małoletnich**?

tak nie

2. Czy potrafisz rozpoznać symptomy krzywdzenia dzieci?

tak nie

3. Czy wiesz, jak reagować na symptomy krzywdzenia dzieci?

tak nie

4. Czy zdarzyło Ci się zaobserwować naruszenie zasad zawartych w **Standardach ochrony małoletnich** przez innego pracownika?

tak nie

Jeśli tak - jakie zasady zostały naruszone?

.....
.....
.....
.....
.....

Czy podjęłaś/ podjąłeś jakieś działania?

tak nie

Jeśli tak - jakie?

.....
.....
.....
.....
.....

5. Czy masz jakie uwagi/poprawki/sugestie dotyczące dokumentu **Standardy ochrony małoletnich**?

tak nie

Jeśli tak - jakie?

.....
.....
.....
.....
.....

Załącznik nr 8. Upoważnienie
do Standardów ochrony małoletnich

.....
(miejscowość, data)

.....
(pieczęć szkoły)

Upoważnienie

Dyrektor Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 1 w Białymstoku upoważnia Pana/Panią ..... do przygotowania personelu placówki do stosowania Standardów ochrony małoletnich.

Pana/Pani ..... oświadcza, że legitymuje się ponad 10-letnim doświadczeniem w pracy z małoletnimi uzyskanym w jednostkach oświaty, leczniczych lub pomocy społecznej oraz spełnia wymagania zawarte w Rozdziale 5. § 17 Standardów ochrony małoletnich.

.....
podpis upoważnionego

.....
podpis upoważniającego

Załącznik nr 9. Oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami ochrony małoletnich
do Standardów ochrony małoletnich

Oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami ochrony małoletnich

Ja, niżej podpisana/y, oświadczam, że zapoznałam/em się ze Standardami ochrony małoletnich obowiązującymi w Szkole Podstawowej nr 16 im. Tadeusza Kościuszki w Zespole Szkolno - Przedszkolnym nr 1 w Białymstoku i przyjmuję je do realizacji.

Lp.	Data	Imię i nazwisko ucznia	Czytelny podpis rodzica
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			

Załącznik nr 10. Standardy ochrony małoletnich - wersja dla uczniów
do Standardów ochrony małoletnich

Standardy ochrony małoletnich - wersja dla uczniów

I. Zasady bezpiecznych relacji pomiędzy personelem a dziećmi

1. Personel zna i stosuje zasady bezpiecznych relacji personel–uczeń ustalone w szkole.
2. Pracownicy szkoły, w szczególności pedagog, psycholog i pedagog specjalny to osoby w szkole najlepiej przygotowane do świadczenia pomocy w sytuacjach trudnych, do nich zgłaszają się uczniowie w potrzebie, nigdy „za karę".
3. Naczelną zasadą wszystkich czynności podejmowanych przez personel jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie. Personel traktuje dziecko z szacunkiem oraz uwzględnia jego godność i potrzeby.
4. Zasady obowiązujące personel w komunikacji z dziećmi:
   1) w komunikacji z dziećmi należy zachować cierpliwość i szacunek,
   2) należy słuchać uważnie dzieci i udzielać odpowiedzi adekwatnych do wieku i danej sytuacji,
   3) podejmując decyzje dotyczące dziecka, należy je o tym informować i starać się brać pod uwagę jego oczekiwania,
   4) należy szanować prawo dziecka do prywatności. Jeśli konieczne jest odstąpienie od zasady poufności, aby chronić dziecko, należy wyjaśnić mu to najszybciej jak to możliwe,
   5) jeśli pojawi się konieczność porozmawiania z dzieckiem na osobności, należy zadbać o to, aby nie była to niekomfortowa sytuacja dla dziecka; można zostawić uchylone drzwi do pomieszczenia lub/i zadbać, aby być w zasięgu wzroku innych; można poprosić inną osobę z personelu o obecność podczas takiej rozmowy,
   6) nie wolno zawstydzać, upokarzać, lekceważyć i obrażać dziecka,
   7) nie wolno krzyczeć na dziecko w sytuacji innej niż wynikająca z bezpieczeństwa dziecka lub innych dzieci,
   8) nie wolno ujawniać informacji wrażliwych dotyczących dziecka wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych dzieci; obejmuje to wizerunek dziecka, informacje o sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej czy prawnej,
   9) nie wolno zachowywać się w obecności dzieci w sposób niestosowny; obejmuje to używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie wobec dziecka relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby),
   10) należy zapewnić dzieci, że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, mogą o tym powiedzieć i oczekiwać odpowiedniej reakcji i pomocy.
9. Zasady obowiązujące personel w działaniu z dziećmi:
   1) należy doceniać i szanować wkład dzieci w podejmowane działania,
   2) nie należy faworyzować dzieci,
   3) nie wolno utrwalać wizerunku dziecka dla potrzeb prywatnych,

4) nie wolno proponować dzieciom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również używać ich w obecności dzieci,
5) nie wolno nawiązywać z dzieckiem relacji o nieodpowiednim charakterze.

10. Zasady obowiązujące personel w kontakcie fizycznym z dziećmi:
    1) kontakt fizyczny z dzieckiem może być stosowany, jeśli spełnia zasady bezpiecznego kontaktu:
       - jest odpowiedzią na potrzeby dziecka w danym momencie,
       - uwzględnia wiek dziecka, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny.
    2) kontakt fizyczny może być konieczny w celu zabezpieczenia ucznia przed zrobieniem krzywdy sobie lub innym, nawet wbrew jego woli lub przy gwałtownym oporze,
    3) należy kierować się zawsze profesjonalnym osądem słuchając i obserwując reakcję ucznia, stosując kontakt fizyczny (np. przytulenie) i zachować świadomość, że nawet przy dobrych intencjach taki kontakt może być błędnie zinterpretowany przez dziecko lub osoby trzecie,
    4) nie wolno bić, szturchać, popychać ani w jakikolwiek sposób naruszać integralności fizycznej dziecka,
    5) nie wolno dotykać dziecka w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny,
    6) nie wolno angażować się w takie aktywności jak łaskotanie, udawane walki z dziećmi czy brutalne zabawy fizyczne,
    7) w sytuacjach wymagających czynności higienicznych lub/i pielęgnacyjnych wobec dziecka, należy unikać innego niż niezbędny kontaktu fizycznego z dzieckiem.

12. Zasady obowiązujące personel w kontaktach z uczniami poza godzinami pracy:
    1) co do zasady, kontakt z dziećmi powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych,
    2) nie wolno zapraszać uczniów do swojego miejsca zamieszkania ani spotykać się z nimi w celach innych niż realizacja powierzonych zadań,
    3) jeśli zachodzi konieczność spotkania z dziećmi poza godzinami pracy, należy poinformować o tym dyrektora, a rodzice muszą wyrazić zgodę na taki kontakt,
    4) utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli dzieci i rodzice są osobami bliskimi wobec pracownika) wymaga zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących innych dzieci, ich rodziców.

II. Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi.

1. SZACUNEK - dziecko powinno szanować siebie, swoich rówieśników, ich granice, prywatność, osobowość, styl życia. Szacunek dla innych jest kluczowy w budowania bezpiecznych, pozytywnych relacji.
2. KOMUNIKACJA - uczeń powinien umieć wyrażać swoje myśli i uczucia w sposób jasny i zrozumiały dla innych. Dobra komunikacja pomaga w uniknięciu nieporozumień i konfliktów.
3. EMPATIA - uczeń powinien starać się zrozumieć uczucia innych. Empatia pomaga w budowaniu pozytywnych relacji i zrozumieniu innych.
4. WSPÓŁPRACA - dziecko powinno umieć pracować w grupie i dzielić się z innymi. Współpraca pomaga w budowaniu pozytywnych relacji i osiąganiu wspólnych celów.

5. Stosując powyższe, uczeń powinien dążyć do pozytywnych relacji i starać się nie dopuszczać do sytuacji konfliktowych.
6. Niedozwolone są jakiekolwiek akty przemocy: zarówno fizyczne tj.: uderzanie, popychanie, kopanie, bicie, szarpanie, gryzienie, jak i psychiczne: wyśmiewanie, wykluczanie z grupy, obrażanie, zastraszanie.
7. Uczniom nie wolno używać przemocy, znęcać się nad uczniami słabszymi, używać wulgarnego, obraźliwego języka.
8. Uczniom nie wolno wzajemnie się zawstydzać, upokarzać, lekceważyć, obrażać, nie wolno krzyczeć na innych.
9. Uczniom nie wolno używać wulgarnych słów, gestów i żartów, czynić obraźliwych uwag, nawiązywać w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywać wobec innych uczniów przewagi fizycznej.
10. Uczniom nie wolno proponować kolegom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani żadnych nielegalnych substancji, a także używać ich w obecności innych uczniów.
11. Uczeń powinien czuć się bezpiecznie w relacjach z innymi uczniami. W przypadku jakichkolwiek problemów czy wątpliwości, powinien zwrócić się do personelu, w celu pomocy w znalezieniu rozwiązania.

III. Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci

1. Personel szkoły posiada wiedzę oraz kompetencje i w ramach wykonywanych obowiązków zwraca uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci. Służą temu codzienne obserwacje, rozmowy z dzieckiem, rodzicami, innymi pracownikami oraz instytucjami wspomagającymi ochronę dziecka.
2. Szkoła musi reagować:
   - w przypadku stosowania każdej przemocy psychicznej lub/i fizycznej,
   - w przypadku stwierdzenia, że dobro dziecka jest zagrożone poprzez zaniedbanie,
   - w przypadku podejrzenia, że rodzina przeżywa trudności,
   - w przypadku, gdy uczeń popełnił przestępstwo lub gdy stał się ofiarą czynu karalnego,
   - w przypadku ujawnienia cyberprzemocy,
   - w przypadku agresywnego zachowania w stosunku do innych lub siebie,
   - zachowań autodestruktywnych, prób samobójczych.
3. Każdy pracownik szkoły powinien poinformować wychowawcę oraz dyrektora jeśli zauważy następujące niepokojące zachowania:
   - wszystkie zachowania mogące świadczyć o obecności myśli samobójczych u ucznia np. rozmowy, żarty, rysunki, wiersze, notatki, prace o tematyce samobójczej,
   - wszystkie incydenty zranienia ciała np. nacinanie, przypalanie, wyrywanie włosów, bicie, rozdrapywanie skóry, samodzielne tatuowanie, kolczykowanie czy tendencja do ulegania wypadkom,
   - wszystkie zachowania wskazujące na zaburzenia odżywiania, np. wymuszanie wymiotów, objadanie się, stosowanie środków przeczyszczających, widoczne spadki wagi,
   - wszystkie zachowania ryzykowne, w szczególności niezachowanie obowiązujących w danych miejscach zasad bezpieczeństwa, np. nieuważne przechodzenie przez jezdnie

w szczególnie ruchliwych miejscach, siadanie, stawanie na parapecie okna, próby wychodzenia w miejscach niedozwolonych,
- używanie alkoholu, narkotyków, substancji psychoaktywnych,
- odstawienie leków przepisanych przez lekarza,
- inne sygnały świadczące o stresie lub kryzysie emocjonalnym, np. nagłe wybuchy gniewu lub płaczu, reakcje emocjonalne nieadekwatne do sytuacji, bójki, wycofanie się.

4. W sytuacjach opisanych w punkcie 3 należy:
   - zapewnić ucznia, że ta rozmowa ma charakter informacyjny, a ucznia nie spotkają żadne negatywne konsekwencje w związku z tą sytuacją,
   - poinformować rodziców na temat zaobserwowanego zachowania, może być to w obecności ucznia,
   - wskazać rodzicom potrzebę dalszej pomocy np. poradnia psychologiczno-pedagogiczna lub poradnia zdrowia psychicznego, zgoda na objęcie ucznia opieką psychologiczną w szkole, zgoda na wymianę informacji między psychologiem szkolnym a reprezentantami innych placówek na temat ucznia,
   - rodzic powinien podpisać zobowiązanie do skonsultowania,
   - po tygodniu należy sprawdzić, czy rodzic podjął któreś z zasugerowanych działań,
   - jeśli rodzic nie wykonuje żadnych działań w tym kierunku, mimo wyraźnego opisu sytuacji i możliwych skutków, należy postąpić tak jak w przypadku zaniedbania dziecka przez rodzica (pismo do Sądu Rodzinnego informujące o zaniedbaniu).
5. Jeśli wystąpi problem mogący skutkować bezpośrednim zagrożeniem dla zdrowia lub życia, wymagający bezzwłocznej interwencji, w takiej sytuacji należy:
   - bezzwłocznie zawiadomić pogotowie ratunkowe, policję i rodziców.

IV. Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet

1. Szkoła, w ramach realizacji swoich zadań, zapewnia uczniom dostęp do Internetu, jednak wyłącznie pod nadzorem członka personelu.
2. Nie udostępnia się uczniom dostępu do Internetu bez nadzoru personelu ani haseł do sieci wi-fi.
3. W przypadku dostępu realizowanego pod nadzorem członka personelu placówki, ma on obowiązek informowania dzieci o zasadach bezpiecznego korzystania z internetu. Personel placówki czuwa także nad bezpieczeństwem korzystania z internetu przez dzieci przez cały czas trwania zajęć.
4. Uczeń na swoją odpowiedzialność i rodziców przynosi do szkoły telefon komórkowy lub inne urządzenia, w tym elektroniczne z dostępem do internetu.
5. Szkoła nie ponosi żadnej odpowiedzialności materialnej za uszkodzenie lub zaginięcie tego rodzaju urządzeń.
6. Zabrania się korzystania z telefonów oraz innych urządzeń połączonych z Internetem w trakcie pobytu w szkole oraz zajęć organizowanych przez szkołę poza terenem szkoły. W szczególności zabrania się nagrywania, fotografowania oraz publikacji wizerunku bez zgody osoby zainteresowanej.
7. W razie konieczności skontaktowania się z rodzicami czy omówienia ważnej sprawy, uczeń ma obowiązek zwrócić się do personelu z prośbą o pozwolenie na włączenie telefonu

lub może skorzystać z telefonu szkolnego znajdującego się w sekretariacie szkoły.

V. Zasady ochrony danych osobowych oraz wizerunku dzieci w szkole

1. Szkoła zapewnia standardy ochrony danych osobowych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz kieruje się odpowiedzialnością i rozwagą wobec utrwalania, przetwarzania, używania i publikowania wizerunku dzieci.
2. Przetwarzanie, używanie i publikowanie danych osobowych dziecka, uzyskanych osiągnięć, wykonanych prac, zdjęć, filmów z udziałem dziecka, zarejestrowanych podczas wydarzeń szkolnych, zajęć, wycieczek, konkursów i innych uroczystości na stronie internetowej szkoły oraz ulotkach, broszurach, tablicach wymaga pisemnej zgody rodzica, która jest pozyskiwana wraz z rozpoczęciem nauki w szkole.
3. Zgoda jest dobrowolna, obowiązuje do końca nauki w szkole a rodzic jest zapoznawany z możliwością cofnięcia zgody w każdym momencie.
4. Przetwarzanie, używanie i publikowanie zdjęć i filmów ze szkolnej aktywności służy celebrowaniu sukcesów dzieci, dokumentowaniu działań i zawsze ma na uwadze bezpieczeństwo dzieci.
5. Uczniowie, niezależnie od wyrażonej przez rodziców pisemnej zgody, mają prawo zdecydować, czy ich wizerunek zostanie zarejestrowany i w jaki sposób zostanie użyty.
6. Jeżeli wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak: zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda rodzica na utrwalanie wizerunku dziecka nie jest wymagana.
7. Personelowi nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku dziecka (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu dziecka) na terenie szkoły bez zgody dyrektora i rodzica.

VI. Ogólne zasady

1. W szkole funkcjonują zespoły do spraw pomocy psychologiczno-pedagogicznej i kształcenia specjalnego, które zbierają informacje i koordynują działania zmierzające do pomocy uczniowi w szkole oraz współpracują z innymi instytucjami i osobami, np. kuratorem sądowym, pracownikiem socjalnym, dzielnicowym.
2. Konieczne jest korygowanie zaburzenia zachowania dziecka w ramach codziennej pracy wychowawców, nauczycieli i wszystkich pracowników.
3. Standardy ochrony małoletnich to dokument ogólnodostępny dla personelu, rodziców oraz uczniów.
4. Standardy opublikowane są na stronie internetowej szkoły, dostępne w bibliotece oraz pokoju nauczycielskim.
5. Standardy są omawiane na pierwszym zebraniu z rodzicami w danym roku szkolnym.
6. Wychowawca pobiera od rodzica pisemne oświadczenie, że zapoznał się ze standardami.
7. Wychowawca ma obowiązek zapoznania uczniów ze standardami oraz omówienia ich w taki sposób, aby uczniowie mogli zrozumieć wszystkie treści.

Załącznik nr 11. Notatka służbowa
do Standardów ochrony małoletnich

Notatka służbowa

Data sporządzenia: .....
Sporządził(a): .....
Placówka: .....
Temat: Zgłoszenie sytuacji wymagającej wszczęcia procedury interwencji – ochrona małoletnich

1. Dane osoby małoletniej
Imię i nazwisko: .....
Klasa: .....

2. Opis zdarzenia/okoliczności *(Opisz fakty, bez interpretacji. Uwzględnij datę, miejsce, osoby obecne, przebieg sytuacji)*
.....
.....
.....
.....

3. Źródło informacji (zaznacz lub /i wpisz)
- ☐ bezpośrednia rozmowa z małoletnim,
- ☐ obserwacja zachowania,
- ☐ informacja od innej osoby (podać kogo): .....
- ☐ inne: .....

4. Opis podjętych działań wstępnych *(np. zapewnienie bezpieczeństwa, poinformowanie pedagoga, rozmowa wspierająca)*
.....
.....
.....
.....

5. Rekomendacje (zaznacz lub /i wpisz)
- ☐ poinformowanie Dyrektora szkoły
- ☐ zwołanie zespołu do spraw standardów małoletnich
- ☐ zapewnienie wsparcia psychologicznego
- ☐ zgłoszenie do odpowiednich instytucji: (MOPS, policja) .....
- ☐ inne rekomendacje: .....

Podpis osoby sporządzającej: .....

ANEKS

Dziecko, czyli osoba poniżej 18. roku życia, nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych i nie może w swoim imieniu skutecznie podejmować takich czynności. Nie może zatem zgłosić policji, prokuraturze czy sądowi rodzinnemu, że jest krzywdzone. W tej sytuacji na dorosłych, zwłaszcza profesjonalistach, którzy mają kontakt z dziećmi z racji wykonywanego zawodu, spoczywa szczególny obowiązek reagowania w przypadku podejrzenia, że dziecko doświadcza przemocy. Pracownicy placówek, mających kontakt z dziećmi powinni być szczególnie wyczuleni na wszelkiego rodzaju symptomy krzywdzenia dzieci, a także powinni posiadać wiedzę na temat odpowiedniego reagowania w sytuacjach, gdy bezpieczeństwo dziecka jest zagrożone – zarówno w środowisku domowym, kiedy sprawcą krzywdzenia jest członek rodziny, jak i podczas pobytu w placówce, gdy sprawcami są rówieśnicy lub członkowie personelu. Często to właśnie od poziomu wiedzy oraz wrażliwości personelu placówki, do której uczęszcza dziecko zależy poprawne rozpoznanie problemu krzywdzenia wobec dziecka, a także wdrożenie należytej i zgodnej z obowiązującym prawem interwencji – zarówno prawnej, jak i pozaprawnej. Polskie prawo nakłada na przedstawicieli placówek oświatowych konkretne obowiązki, związane ochroną dzieci przed krzywdzeniem oraz interweniowaniem w przypadkach podejrzenia krzywdzenia dziecka.

Dokumentem regulującym podejmowanie interwencji przez pracowników oświaty jest Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy- Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych ustaw (tak zwana Ustawa Kamilka). Ustawy te wymienione są przed Preambułą niniejszego dokumentu.

Zbiór obowiązujących przepisów:

Procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz osoby odpowiedzialne za wszczynanie procedury „Niebieskie Karty"

1. Składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego:
   1) Dyrektor szkoły, który w związku ze swą działalnością dowiedział się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa,
   2) Dyrektor szkoły, który w związku ze swoją działalnością dowiedział się o dopuszczeniu się przez nieletniego czynu zabronionego wyczerpującego znamiona przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa skarbowego, jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym sąd rodzinny lub Policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia czynu zabronionego,
   3) Dyrektor szkoły, który stwierdzi istnienie okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego, w szczególności dopuszczenie się czynu zabronionego, naruszanie zasad współżycia społecznego, uchylanie się od obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, używanie alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, ich prekursorów, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, zwanych dalej „substancją psychoaktywną", uprawianie nierządu, ma społeczny obowiązek

odpowiednio przeciwdziałać temu, a przede wszystkim zawiadomić o tym rodziców lub opiekuna nieletniego, szkołę, sąd rodzinny, policję lub inny właściwy organ,

4) pedagog, psycholog wraz z wychowawcą sporządzają zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia czynu zabronionego oraz przedstawiają zawiadomienie do podpisu dyrektora.

2. Składanie zawiadomień do Sądu opiekuńczego:
   1) jeżeli dyrektorowi szkoły znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd opiekuńczy,
   2) pedagog, psycholog wraz z wychowawcą sporządzają zawiadomienie o wgląd w sytuację dziecka oraz przedstawiają zawiadomienie do podpisu dyrektora.
3. Składanie wniosku o wszczęcie procedury „Niebieskie Karty":
   1) wszczęcie procedury „Niebieskie Karty" następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta" w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej,
   2) pedagog, psycholog wraz z wychowawcą wypełniają formularz „Niebieska Karta" oraz przedstawiają wypełniony dokument do podpisu dyrektora.

Art. 304 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego

§ 1. Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję. Przepisy art. 148a oraz art. 156a stosuje się odpowiednio.

§ 2. Instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

Art. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich

1. Każdy, kto stwierdzi istnienie okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego, w szczególności dopuszczenie się czynu zabronionego, naruszanie zasad współżycia społecznego, uchylanie się od obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, używanie alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, ich prekursorów, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, zwanych dalej „substancją psychoaktywną", uprawianie nierządu, ma społeczny obowiązek odpowiednio przeciwdziałać temu, a przede wszystkim zawiadomić o tym rodziców lub opiekuna nieletniego, szkołę, sąd rodzinny, Policję lub inny właściwy organ.
2. Każdy, dowiedziawszy się o dopuszczeniu się przez nieletniego czynu karalnego, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym sąd rodzinny lub Policję.
3. Instytucje państwowe i samorządowe oraz publiczne i niepubliczne szkoły i placówki oświatowe, które w związku ze swoją działalnością dowiedziały się o dopuszczeniu się przez nieletniego czynu zabronionego wyczerpującego znamiona przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa skarbowego, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym sąd

rodzinny lub Policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia czynu zabronionego.

4. W przypadku gdy nieletni wykazuje przejawy demoralizacji lub dopuścił się czynu karalnego na terenie szkoły lub w związku z realizacją obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, dyrektor tej szkoły może, za zgodą rodziców albo opiekuna nieletniego oraz nieletniego, zastosować, jeżeli jest to wystarczające, środek oddziaływania wychowawczego w postaci pouczenia, ostrzeżenia ustnego albo ostrzeżenia na piśmie, przeproszenia pokrzywdzonego, przywrócenia stanu poprzedniego lub wykonania określonych prac porządkowych na rzecz szkoły. Zastosowanie środka oddziaływania wychowawczego nie wyłącza zastosowania kary określonej w statucie szkoły. Przepisu nie stosuje się w przypadku, gdy nieletni dopuścił się czynu zabronionego wyczerpującego znamiona przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa skarbowego.
5. W przypadku gdy organ uprawniony do przeprowadzenia czynności wyjaśniających według przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2022 r. poz. 1124) stwierdzi, że nieletni dopuścił się czynu karalnego wyczerpującego znamiona wykroczenia, może zastosować, jeżeli jest to wystarczające, środek oddziaływania wychowawczego w postaci pouczenia, zwrócenia uwagi, ostrzeżenia, przywrócenia stanu poprzedniego lub zawiadomienia rodziców albo opiekuna nieletniego lub szkoły, do której nieletni uczęszcza.

Art. 572 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego

§ 1. Każdy, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd opiekuńczy.

§ 2. Obowiązek wymieniony w § 1 ciąży przede wszystkim na urzędach stanu cywilnego, sądach, prokuratorach, notariuszach, komornikach, organach samorządu i administracji rządowej, organach Policji, placówkach oświatowych, opiekunach społecznych oraz organizacjach i zakładach zajmujących się opieką nad dziećmi lub osobami psychicznie chorymi.

§ 3. Na wniosek osoby lub instytucji, o której mowa w § 1 lub 2, sąd opiekuńczy informuje o wszczęciu postępowania z urzędu lub braku podstaw do jego wszczęcia z urzędu.

Art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

Ilekroć w ustawie jest mowa o:

1) przemocy domowej - należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:
   a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
   b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
   c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
   d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
   e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia,

poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Art. 9b ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

1. **Podejmowanie interwencji w środowisku odbywa się na podstawie procedury „Niebieskie Karty" i nie wymaga zgody osoby doznającej przemocy domowej ani osoby stosującej przemoc domową.**
2. Procedura „Niebieskie Karty" obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez osoby, o których mowa w art. 9a ust. 11-11d, w związku z uzasadnionym podejrzeniem stosowania przemocy domowej.
3. Osoby, o których mowa w art. 9a ust. 11-11d, realizują procedurę „Niebieskie Karty" zgodnie z zasadą współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.
4. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty" następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta" w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.
5. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, procedurę „Niebieskie Karty" oraz wzory formularzy „Niebieska Karta" wypełnianych przez przedstawicieli podmiotów realizujących procedurę „Niebieskie Karty", mając na uwadze skuteczność działań wobec osób doznających przemocy domowej i dobro tych osób, w szczególności małoletnich.

Przepisy powyższe **stanowią o obowiązku społecznym, który ciąży na każdym obywatelu** oraz o szczególnym obowiązku prawnym , który dotyczy pracowników instytucji państwowych i samorządowych m.in. szkół czy przedszkoli. Są to prawne podstawy interwencji.
Interwencja podejmowana jest poprzez zawiadomienie Policji lub złożenie pisma do prokuratury (właściwej ze względu na miejsce popełnienia przestępstwa) – zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa.
Interwencja może być podejmowana poprzez złożenie w sądzie rejonowym wydział rodzinny i nieletnich pisma- wniosek o wgląd w sytuacje dziecka/rodziny.

– **Co w przypadku, gdy nie mam pewności, że dziecko jest krzywdzone?**

Obowiązek prawny interwencji dotyczy sytuacji, w której masz podejrzenie, że dziecko może doświadczać przemocy. Nie musisz udowadniać służbom, że doszło do przestępstwa. Przeprowadzenie czynności dochodzeniowych i zweryfikowanie dowodów jest po stronie służb. Jako pracownik oświaty działasz w ramach swoich obowiązków zawodowych.

– **Co się wydarzy, jeśli źle zinterpretuję sytuację i oskarżę niewinną osobę?**

Zawiadamiając o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, działasz zgodnie z prawem (nie poniesiesz odpowiedzialności za zniesławienie) i nie przesądzasz o tym, czy krzywda dziecka była intencjonalna czy nie. Ustalenie tego leży po stronie służb. Pamiętaj także, że dorosły opiekun posiada zasoby (poznawcze, społeczne, finansowe, administracyjne, prawne), aby móc sobie poradzić z trudną dla siebie sytuacją podejrzewania go o przemoc wobec dziecka. Dziecko tych zasobów nie posiada.

- **Boję się, ze moja interwencja pogorszy sytuację dziecka i może je narazić na dalsze krzywdzenie.**

Weź pod uwagę, że niepodjęcie przez Ciebie interwencji nie poprawi sytuacji dziecka; brak działania może ją wręcz pogorszyć. Przemoc ma dynamikę eskalacyjną. Większość rodziców, którzy doprowadzili do trwałych uszkodzeń ciała dziecka miało początkową intencję „skorygowania zachowania dziecka"; zaczynali od stosowania lżejszych kar fizycznych i nie zamierzali go drastycznie skrzywdzić. Do eskalacji przemocy doszło dlatego, że nikt temu wcześniej nie przeszkodził. Dla dziecka doświadczającego krzywdy, to że osoba z zewnątrz zauważyła jego sytuację i zareagowała, już jest wsparciem.

- **O Telefonie 800 100 100**

800 100 100 to bezpłatna i anonimowa pomoc telefoniczna i online dla rodziców i nauczycieli, którzy potrzebują wsparcia i informacji w zakresie przeciwdziałania i pomocy psychologicznej dzieciom przeżywającym kłopoty i trudności takie jak: agresja i przemoc w szkole, cybeprzemoc i zagrożenia związane z nowymi technologiami, wykorzystanie seksualne, kontakt z substancjami psychoaktywnymi, depresja i obniżony nastrój, myśli samobójcze, zaburzenia odżywiania. Ponadto terapeuci i prawnicy Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę udzielają konsultacji w zakresie podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia przestępstw wobec dzieci, w szczególności wykorzystywania seksualnego, oraz pomocy psychologicznej dla dzieci doświadczonych przemocą i wykorzystywaniem seksualnym i uczestniczących w charakterze świadków i pokrzywdzonych w procedurach prawnych.

- **Od 2010 r. w Polsce obowiązuje prawny zakaz stosowania wobec dzieci kar cielesnych – w tym także klapsów.**

Przez zakaz stosowania kar cielesnych należy rozumieć nie tylko zakaz „bicia dziecka", ale także karcenia go przez dawanie tzw. klapsów mających na celu wymuszenie od dziecka posłuszeństwa. Ten cel sprawia, że klaps staje się karą cielesną, a nie właściwą metodą wychowawczą. Każda kara cielesna jest przejawem przemocy w rodzinie, gdyż zgodnie z art. 2 pkt 2 ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493) przez przemoc w rodzinie należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą – Piasecki Kazimierz (red.), Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz, wyd. V. Opublikowano: LexisNexis 2011

- **Badanie ACE (ang. Adverse Child Experiences)**

Negatywne doświadczenia w dzieciństwie to silnie stresujące wydarzenia, które powtarzają się we wczesnym okresie życia. Należą do nich m.in. różne rodzaje krzywdzenia (przemoc fizyczna, przemoc emocjonalna, wykorzystywanie seksualne, zaniedbanie), czy dysfunkcje w rodzinie (rozwód lub separacja rodziców, uzależnienia, choroby psychiczne, bycie świadkiem przemocy domowej, zachowania przestępcze członków rodziny). Te zdarzenia mają

długofalowe konsekwencje i wywierają negatywny wpływ na rozwój dziecka i jego funkcjonowanie w późniejszym życiu. Ostatnie badanie ACE wskazało, że 77% badanych doświadczyło co najmniej jednej formy negatywnych doświadczeń w dzieciństwie, 19% doświadczyło co najmniej 4 form negatywnych zdarzeń w dzieciństwie. Osoby, które doświadczyły co najmniej 4 form negatywnych zdarzeń w dzieciństwie, w porównaniu do grupy bez takich doświadczeń: m.in. 17 razy częściej podejmują próby samobójcze, 12 razy częściej samookaleczają się, 5 razy częściej nie mają żadnej bliskiej osoby.